

Lähtölaukaus vanhempaintoimikuntaan

Hannele Mäkitalo

2023 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Lähtölaukaus vanhempainoimikuntaan

Hannele Mäkitalo
Sosionomin osaajakoulutus
Opinnäytetyö
Syksy 2023

Hannele Mäkitalo

Lähtölaukaus vanhempainoimikuntaan

Vuosi

2023

Sivumäärä

41

Opinnäytetyön tavoite oli tutkia, kuinka kiinnostuneita huoltajat olivat yhteistyöstä, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä vanhempainoimikunnan kautta ja mitä he pitävät tärkeänä dialogissa. Lisäksi selvitettiin, minkälaisella tavalla, minkälaiseen toimintaan ja millä kokoonpanolla sekä kuinka usein huoltajat olivat valmiita osallistumaan vanhempainoimikuntaan. Työ toteutettiin internet-kyselynä kunnallisessa suomenkielisessä päiväkodissa Suomessa.

Teoriapohjana tässä opinnäytetyössä olivat varhaiskasvatustutkimuslaki sekä muut varhaiskasvatusta ohjaavat keskeiset lait ja arvoperusta. Teoriapohjassa selvitettiin myös huoltajien ja päiväkodin välistä yhteistyötä, dialogia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Lisäksi tietoperustana olivat yhdistystoiminta, vanhempainoimikunta, vanhempainyhdistys ja motivaatio. Teoriaosuus pohjautui yleisesti saatavilla olevaan kirjallisuuteen ja sähköisiin lähteisiin.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä kyselytutkimuksena. Tutkimuskysymykset lähetettiin sähköisesti päivittäin käytettävää viestintäkanavaa hyödyntäen SurveyPal-järjestelmää apuna käyttäen koko päiväkodin lasten perheille, joita oli 65. Jokainen perhe sai antaa vain yhden vastauksen. Kysely suoritettiin syksyllä 2023. Vastaukset saatiin SurveyPal-järjestelmän avulla prosentteina, ympyröinä ja diagrammeina. Tutkimusvastauksia saatiin 28.

Tutkimuksessa selvisi, että vastaajista vajaa puolet olisivat jollakin tapaa kiinnostuneita yhteistyöstä, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Dialogissa nousi tärkeimmäksi avoin ja suora keskustelu. Vanhempainoimikunnan järjestämiin tilaisuuksiin osallistuisivat lähes kaikki. Eniten kiinnostusta herätti lasten ja huoltajien yhteiset tapahtumat päiväkodilla. Mieluiten osallistuttaisiin perheeseen. Vanhempainoimikunnan työhön osallistuisi jollakin tavalla (75 %) vastaajista.

Asiasanat: Yhteistyö, dialogi, osallisuus, yhteisöllisyys, vanhempainoimikunta

Hannele Mäkitalo

The Starting Signal for the Parents' Committee

Year 2023

Pages

41

The aim of this Bachelor's thesis was to find out how interested the custodians are in cooperation, participation and communality through the parents' committee and what they consider important in dialogue. Furthermore, the purpose was to find out in ways, activities, and groups in which custodians were willing to participate, and how often they were ready to take part in the activity of the parents' committee. The thesis was carried out as an internet questionnaire in a Finnish-speaking municipal daycare center in Finland.

The theoretical background of the study consisted of the Act on Early Childhood Education and Care and other important laws and values that govern early childhood education. Part of it were also cooperation, dialogue, participation and communality of custodians and daycare centers. In addition, the theory consisted of union activity, parents' committee, parents' association and motivation. The theoretical background was based on generally available literature and electronic sources.

The research method used in this thesis was quantitative. The questionnaire was conducted electronically with SurveyPal system using the daily communication channel. The questions were sent to the families of all 65 children at the daycare center in autumn 2023. Each family was allowed to give only one answer. The survey received 28 responses, which were presented as percentages, circles and diagrams in SurveyPal.

The research revealed that almost a half of the respondents were interested in cooperation, participation, and communality in some way. Open and direct discussion stood out as the most important aspects in dialogue. According to the results, almost everyone would like to participate in the events for the children and their custodians at the daycare center. The events for the children and their custodians at the daycare center were considered the most interesting. The respondents preferred participating as a whole family. 75% of the people who answered were willing to participate in the work of the parents' committee in some way.

Keywords: cooperation, dialogue, participation, communality, parents' committee

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Tietoperusta	7
2.1	Varhaiskasvatus	7
2.1.1	Varhaiskasvatus ja sen tavoitteet, varhaiskasvatustaki.....	7
2.1.2	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, varhaiskasvatuksen arvoperusta ja muut keskeiset lait	8
2.2	Varhaiskasvatuksen yhteistyö	9
2.2.1	Huoltajien ja henkilöstön välinen yhteistyö.....	10
2.2.2	Dialogi vuoropuhelussa	12
2.2.3	Osallisuus yhteisössä.....	14
2.2.4	Yhteisöllisyys on voimavara.....	16
2.3	Yhdistystoiminta	18
2.3.1	Vanhempaintoimikunta - rekisteröimätön yhdistys	19
2.3.2	Vanhempainyhdistys - rekisteröity yhdistys	19
2.3.3	Motivaatio yhdistystoiminnassa	20
3	Toteutus.....	21
3.1	Aineistonhankintamenetelmä	23
3.2	Analyysimenetelmä	23
4	Tulokset	24
5	Analyysi ja johtopäätökset	29
6	Pohdinta.....	31
6.1	Eettisyys ja luotettavuus	31
6.2	Ammatillinen kasvu.....	32
6.3	Jatkokehittäminen.....	33
7	Sähköiset lähteet	36
8	Julkaisemattomat lähteet	38
9	Liitteet	39
10	Kyselytutkimuslomake.....	40

1 Johdanto

Lapsen pedagogisella varhaiskasvatuksella on tärkeä merkitys lapsen elämässä. Huoltajien ja päiväkodin henkilöstön välinen toimiva yhteistyö luo pohjan toiminnalle. Henkilöstöä kehoitetaan tekemään yhteistyötä entistä enemmän huoltajien kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022, 37.) Tutkimuskohteena olevassa päiväkodissa ei ole vanhempaintoimikuntaa. Huoltajien mielipiteitä vanhempaintoimikuntaa kohtaan ei kyseisessä päiväkodissa ole aikaisemmin tutkittu. Koen asian tärkeäksi ja ajankohtaiseksi. Näen, että vanhempaintoimikunta on tulevaisuuden sosionomin työnkuva. Näen vanhempaintoiminnan perheiden tukijana ja ennaltaehkäisevänä lastensuojelutyönä. Varhaiskasvatuksen henkilöstöltä vaaditaan yhä enemmän. Huoltajilla on tietoa ja näkemystä. He tuovat uusia ideoita varhaiskasvatukseen. Ne tukevat lapsen oppimista ja kehitystä. Samalla huoltajat vahvistavat henkilöstön kasvatus-työtä. Siitä sain aiheen opinnäytetyölleni, jonka otsikoksi valitsin: Lähtölaukaus vanhempaintoimikuntaan. Opinnäytetyö toteutettiin kunnallisessa päiväkodissa Suomessa. Työelämän yhteishenkilön kanssa sovittiin, että päiväkodin nimi ei tule julkisuuteen. Näin ollen kaikki tiedot pysyvät anonyymeinä.

Tämä opinnäytetyö on kvantitatiivinen eli määrällinen kyselytutkimus, jonka teen koko päiväkodin lasten huoltajille Surveypal-järjestelmää apuna käyttäen kunnan päivittäisellä, sähköisellä järjestelmällä. Tässä päiväkodissa on kaikkiaan 65 perhettä. Kustakin perheestä saa vastata vain yksi henkilö. Tässä opinnäytetyössä tavoitteena on selvittää, kuinka kiinnostuneita huoltajat ovat huoltajien ja henkilöstön välisestä yhteistyöstä, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä vanhempaintoimikunnan kautta. Tutkin myös, mitä he pitävät tärkeänä dialogissa. Lisäksi selvitän, minkälaisella tavalla, minkälaiseen toimintaan ja millä kokoonpanolla sekä kuinka usein huoltajat ovat valmiita osallistumaan vanhempaintoimikuntaan. Näiden tavoitteiden kautta on tarkoitus saada huoltajien äänet kuuluviin.

2 Tietoperusta

Tutkimuksen ymmärtämisen kannalta on tärkeää selvittää tutkimukseen liittyvät keskeiset käsitteet. Tutkimuksen teoriaosuudessa käsittelem varhaiskasvatusta, varhaiskasvatustilaa, varhaiskasvatussuunnitelman perusteita ja varhaiskasvatusta ohjaavaa arvoperustaa sekä muita keskeisiä lakeja. Lisäksi avaam tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, joita ovat huoltajien ja henkilöstön välinen yhteistyö, dialogi, osallisuus, yhteisöllisyys, yhdistystoiminta, vanhempaintoimikunta ja vanhempainyhdistys sekä motivaatio. Teoriaa haen aikaisemmista tutkimuksista ja alaan liittyvästä muusta kirjallisuudesta. Opinnäytetyössä käytän tieteellisesti hyväksytyjä lähteitä ja etsin uusinta tietoa.

2.1 Varhaiskasvatus

Tässä osiossa avaam varhaiskasvatusta ja sen tavoitteita, varhaiskasvatustilaa ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Lisäksi tutkin varhaiskasvatusta ohjaavaa arvoperustaa ja muita keskeisiä lakeja, koska ne ohjaavat päivittäin henkilöstön toimintaa päiväkodissa. Sen jälkeen selvitan myös huoltajien ja henkilöstön välistä yhteistyötä, dialogia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vanhempaintoimikunnan kautta. Teoriaosuudessa pohdin dialogia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä myös lasten näkökulmasta. Se on oleellinen tieto vanhempaintoimikunnan toiminnan suunnittelun ja toteuttamisen kannalta. Huoltajien tulee ymmärtää, mikä merkitys niillä on lapselle.

2.1.1 Varhaiskasvatus ja sen tavoitteet, varhaiskasvatustilaa

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan Varhaiskasvatustilain (540/2018, luvut 1-3) mukaan pedagogiikkaan painottuvaa lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista opetuksen, kasvatuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta. Tavoitteena on myös edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia. Varhaiskasvatus tukee myös oppimisen edellytyksiä sekä edistää elinikäistä oppimista, koulutuksen, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista. Niissä tulee huomioida myös inklusiivisuus. Lain tavoitteena on myös kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä. Lapsen tulee saada myös osallistua itseä koskeviin asioihin. Varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä ja mahdollistaa vanhempien osallistumisen työelämään. Varhaiskasvatustilain järjestäminen on kunnan vastuulla. (Finlex 2018.) Varhaiskasvatustilaa 540/2018 muutettiin uudella asetustilalla 1183/2021. Sen mukaan lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvoinnin tukemista tulee toteuttaa välittömästi lapsen tarpeen ilmettyä kolmitasoisella: yleisen, tehostetun tai erityisen tuen keinoilla. (Finlex 2021.)

2.1.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, varhaiskasvatuksen arvoperusta ja muut keskeiset lait

Opetushallitus laatii ja päättää varhaiskasvatussuunnitelmien perusteista. Se on henkilöä velvoittava määräys. Varhaiskasvatuslain 540/2018 mukaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022 tukee ja ohjaa varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä. Lain tarkoituksena on myös edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteuttamista maanlaajuisesti. (Finlex 2018.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022 määrää varhaiskasvatuksen keskeisiä tavoitteita, sisältöjä, järjestäjien ja huoltajien yhteistyötä, monialaista yhteistyötä sekä paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisältöä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 9).

Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman tarkoitus on tukea ja ohjata varhaiskasvatustyötä paikallisesti. Se tulee laatia yleisen valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. Paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat ovat velvoittavia. Ne koskevat kaikkia hoitomuotoja. Suunnittelussa tulee huomioida paikalliset painotukset, erityispiirteet sekä pedagogiikka ja lasten erityistarpeet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 10-14.)

Jokaiselle lapselle varhaiskasvatuksessa on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma eli vasu, jota täydentää paikallinen suunnitelma. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman suunnitteluun osallistuvat päiväkodin edustaja, huoltaja ja lapsi. Varhaiskasvatuslain 540/2018 mukaan keskiössä on lapsen etu. Varhaiskasvatussuunnitelmassa on huomioitava lapsen yksilölliset tarpeet. Tukitoimenpiteiden arviointi ja niiden toteuttaminen tulee tapahtua varhaiskasvatuslain määräysten mukaisesti. Suunnitelmassa tulee näkyä myös lapsen toiveet, osaaminen, vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Laadinnassa ei voi unohtaa kieltä, kulttuuria eikä katsomuksellista taustaa. Laadinnassa voi hyödyntää aikaisempia suunnitelmia ja myös dokumentointia, josta selviää useiden henkilöiden näkemykset lapsesta. Varhaiskasvatussuunnitelma tulee tarkistaa aina, kun tarve muuttuu ja vähintään kerran vuodessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet asettaa tavoitteet myös henkilöstön toiminnalle ja arvioinnille. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 12.)

Esiopetuksen opetussuunnitelmassa (2014) korostetaan lapsen oppimisen iloa erilaisten tapahtumien kautta. Esiopetuksen yhtenä tehtävänä on lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitojen kehittäminen ja vahvistaminen. Niiden edistäminen edellyttää, että lapset kohdataan arvostavasti ja heidän ideansa ja aloitteensa huomioidaan. Lapset saavat niistä kokemusta ryhmää koskeviin päätöksiin ja tehtäviin. Tehtyjä päätöksiä arvioidaan yhdessä. Näin lapsia ohjataan kantamaan vastuuta. (Opetushallitus 2014.) Kussakin ryhmässä laaditaan oma ryhmäkohtainen varhaiskasvatussuunnitelma eli ryhmävasu. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman keskeinen tehtävä on olla arjen pedagoginen työväline. Siihen vaikuttavat valtakunnallinen, paikallinen ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmat. Ryhmävasussa tulee näkyväksi koko sen

ryhmän toiminta, työntekijöiden tehtävät, toimintatavat, arvot ja asenteet. Tämä ryhmävasu tehdään aina joka toimintakauden alussa ja sitä päivitetään koko lukuvuoden ajan. (Ahonen 2017, 19-21.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022, 22-23) mukaan yleisenä arvoperustana on lapsen edun ensisijaisuus. Lapsuudella on myös itseisarvo. Se tarkoittaa sitä, että lapsi tulee kohdata juuri sellaisena, kuin hän on. Lapsella on oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeleluun. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainitaan myös, että lapsen mielipidettä tulee kuulla ja häntä on kohdeltava tasa-arvoisesti ja syrjimättä.

Varhaiskasvatusta säätelee Suomen perustuslaki (731/1999), jonka mukaan jokaista lasta tulee kunnioittaa yhdenvertaisena riippumatta hänen ihonvärinsä, ikäänsä kielensä, rotunsa, uskonnollisen vakaumuksensa, vammansa tai hänen vanhemmistaan johtuvista syistä. Ne ovat myös (YK:n 1989/59/1991) lapsen oikeuksien sopimuksessa, johon Suomikin on sitoutunut (Unicef 1989). Perusopetuslaki (628/1998) säätelee perusopetusta, esiopetusta sekä lasten aamu- ja iltapäivätoimintaa. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta. Esikoululaki (1040/2014) on velvoittava. Lain tavoitteena on edistää lasten oppimisedellytyksiä ja lisätä koulutuksen tasa-arvoa. (Finlex 2014.)

Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteita määrää Varhaiskasvatustalaki 540/2018. Lain mukaan varhaiskasvatuksen henkilökunnan on tehtävä yhteistyötä eri tahojen kanssa. Varhaiskasvatuksen olisi luontevaa pitää yllä yhteistyötä vanhempaintoimikunnan kautta, sillä se rikastuttaa varhaiskasvatuksen kehittämisideoita. Vanhempaintoimikunnan mielipiteet tulisi ottaa huomioon paikallista vasua kehitettäessä. Esiopetuksen suunnitteluun ja toteutukseen vanhempaintoimikunnalla voisi olla ideoita vanhempaintoimikunnan kautta. Vanhempaintoimikunta voi tukea yksittäisen ikäryhmän toimintaa vuosittain esimerkiksi lahjoittamalla Heureka-matkan esikoululaisille. Vanhempaintoimikunta tukisi toiminnallaan perheitä ja sitä kautta myös jokaisen lapsen kasvua ja kehitystä esimerkiksi yhteisillä tapahtumilla. Vanhempaintoimikunta voi toteuttaa lapsen edun ensisijaisuutta.

2.2 Varhaiskasvatuksen yhteistyö

Tässä osiossa avaan huoltajien ja henkilöstön välistä yhteistyötä, dialogia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, jotka ovat keskeiset tietoperustan alueet tässä opinnäytetyössä. Koko varhaiskasvatuksen päivittäinen työ koostuu erilaisista yhteistyön muodoista, joita vanhempaintoimikunta tukisi. Tavoitteena on tuoda julki huoltajien mielipiteet niistä kyselytutkimuksen kautta.

2.2.1 Huoltajien ja henkilöstön välinen yhteistyö

Huoltajien ja päiväkodin henkilöstön välisestä yhteistyöstä keskustellaan paljon. Vanhemmilla on kuitenkin vastuu lapsensa kasvatuksesta. Varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on toimia yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi ja parhaaksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 37.) Ahosen (2023, 221-227) mukaan varhaiskasvatuksen hyvä johtaja on esimerkkinä, mutta myös tuen antajana henkilöstöllensä. Ahonen (2023, 229, 231-232) jatkaa, että johtajalla tulee olla kyky kantaa vastuu ryhmänsä toiminnasta sensitiivisellä tavalla, mutta myös jämäkästi. Ahonen painottaa myös, että johtajan tulee tiedostaa, minkälaista tukea kukin työntekijä tarvitsee. Johtajalta vaaditaan myös emotionaalista tilannetajua.

Huoltajien ja henkilöstön välinen yhteistyö alkaa usein varhaiskasvatuksen työntekijän kotikäynnillä lapsen perheeseen. Kaskelan ja Kekkonen (2006) mukaan kotikäynti on merkityksellinen. Perheellä on tilaisuus keskustella lasta koskevista asioista. Vanhemmille tulee tietoa ja taitoa valmistella lasta tulevaan muutokseen. Lapsi saa tutustua tulevaan hoitajaansa turvallisuudessa kotiympäristössään. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41-42.) Kaukoluodon (2010, 65) tekemän tutkimuksen mukaan huoltajien ja henkilöstön välinen yhteistyö lisää vuorovaikutusta ja työntekijöiden kasvatustietoisuutta. Henkilöstö saa todellista tietoa lapsesta ja hänen ympäristöstänsä arvailujen sijaan. Yhteistyössä luodaan pitkäjänteistä, tulevaisuuteen suuntaavaa kasvatustyötä. Tutkimuksessa ilmeni myös, että yhteistyö hyödyntää molempia osapuolia. Sitä kaikki huoltajat eivät kuitenkaan nähneet tarpeellisena, kirjoittaa Kaukoluoto.

Vanhempainliiton Barometrin (2019) mukaan omahoitajan tuki ja läsnäolo helpottivat hoidon alkua. Myös huoltajan ja lapsen yhdessä vietetty 1-4 päivän kestävä ”harjoittelujakso” on erityisen merkittävä lapsen kannalta. (Suomen Vanhempainliitto 2019a, 7.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022, 38) mukaan huoltajien ja varhaiskasvatuksen yhteistyöllä on tärkeä merkitys juuri siirtymävaiheissa esimerkiksi lapsen aloittaessa hoidon, muuttaessa toiseen päiväkotiin tai esikouluun (Opetushallitus 2022).

Bronfenbrennerin (1979) ekologisen systeemiteorian mukaan kehitys ja kasvu tapahtuvat eritasoisissa ja eri laajuisissa mikro-, meso-, eko- ja makrosysteemeissä. Lähtökohtana on, että kehitys tapahtuu yksilön ja ympäristön vuorovaikutuksessa. Lapsi elää kotona mikrosysteemissä. Kun hän menee hoitoon kodin ulkopuolelle, vaikkapa päiväkotiin ja kohtaa siellä toiset, niin vuorovaikutus kietoutuu mesosysteemiin. Eko- ja makrosysteemit sisältävät jo laajemmat alueet esimerkiksi vanhempien työpaikat, yhteiskunnan ja kulttuuriset ympäristöt. (Karila, Kinno & Virtanen 2001, 208.)

Kasvatusyhteistyön tavoitteena on sitoutuminen lapsen terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Kasvatukseen liittyvät arvot, tavoitteet ja vastuut on hyvä määritellä huoltajien ja henkilöstön kesken. Kasvatusyhteistyötä tukevat luottamuksen

rakentaminen sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 35-38.) Luottamuksen syntymiseen vaikuttavat ihmisen aikaisemmat mielleyhtymät vastaavista tilanteista. Luottamus syntyy eri pituisen ajan kuluessa. Joidenkin vanhempien mielestä luottamus syntyy siitä, kun vanhemmat voivat vaikuttaa lapsensa hoitoon. Myös henkilöstön sensitiivinen suhde lapseen antaa vanhemmille luottamuksen hyvästä hoidosta. (Kaskela ym. 2006, 36.) Luottamuksellisessa suhteessa on helpompi ottaa esille vaikeitakin asioita (Suomen Vanhempainliitto 2020a, 18-19). Myös Ahonen (2023, 20-23, 287) painottaa sitä, että turvallisessa ja hyväksyvässä ilmapiirissä voi ja saa kyseenalaistaa asioita. Hän korostaa vielä, että tiimissä olisi sovittava muun muassa negatiivisen palautteen antamisesta. Huoltajien luottamus perustuu myös henkilöstön asiantuntijuuteen, kykyyn ja haluun rakentaa luottamusta. Myös henkilöstön ja huoltajien henkilökohtaisten ominaisuuksien samankaltaiset ominaisuudet, hyvät vuorovaikutustaidot ja positiivinen asennoituminen työhönsä luovat luottamusta. Myös toisen arvostaminen ja kunnioittaminen sekä salassapito-velvollisuuden noudattaminen, kuten laki vaatii, vahvistavat luottamusta. (Raatikainen, Raatikainen, Saarnio & Vepsä 2019, 127-128.)

Päiväkoti-ikäisten lasten huoltajat elävät samanlaista arkea iloineen ja suruineen. Päiväkoti tarjoaakin oivan tilaisuuden myös huoltajien vuoropuhelulle ja vertaistuelle. Mahdollisuus on näin synnyttää uusia tukiverkostoja. Kun lasten vanhemmat tuntevat toisensa, se vähentää lasten keskinäistä kiusaamista päiväkodissa ja myöhemminkin esimerkiksi koulussa. Henkilöstö on myös tukemassa tätä toimintaa muun muassa jo hoidon alussa. Kaikki toimivat ryhmänä. Siinä vahvistetaan me-henkeä. Päiväkodin ja huoltajien välisessä yhteistyössä pyritään monipuolisuuteen. Sovitaan yhdessä säännölliset viestintäkanavat ja yhteiset säännöt. Huomioidaan perheiden moninaisuus ja kohdataan kaikki yhdenvertaisina. (Suomen Vanhempainliitto 2019b, 9,12.)

Vanhempainyhdistyksessä kuin myös vanhempaintoimikunnassa avautuu uusi näköalapaikka lapsen arkeen. Yhtä ainoa ja oikea toimintamallia ei ole. Paikalliset lähtökohdat ja tarpeet määrittävät pitkälti toiminnan sisällön. Toiminta mahdollistaa huoltajan mielipiteen kuulevuuden paikallisessa kasvatustyössä. Käytännössä ei tule kuitenkaan unohtaa arviointia. Vanhempaintoiminnan tulisi olla myös monipuolista, sillä se rikastuttaa ja innostaa kaikkia jatkamaan toimintaa. Vanhempaintoiminnassa pääsee kehittämään yhteistyötä. Näin huoltajien osallisuus, yhteisöllisyys ja vertaistuki vahvistuvat. Vanhempainyhdistystoiminta tukee henkilöstön ja huoltajien välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta. Vanhempainyhdistys puolustaa lapsen oikeutta terveellisen ja turvalliseen ympäristöön. (Suomen Vanhempainliitto 2021, 3.)

Jaana Vuorinen vertaa tutkimuksessaan huoltajien ja varhaiskasvatushenkilöstön välistä suhdetta huokoisuuteen. Hän perustelee näkemystään sillä, että monet huoltajat saattavat olla alan ammattilaisia. Heillä saattaa olla koulutusta myös kasvatusalalta. Tällöin eron tekeminen huoltajien ja ammatillisuuden välillä voi olla haastavaa. Henkilöstön tehtävänä onkin

huomioida vanhemmat kasvatuskumppaneina ja tiedon lähteinä. (Hujala ym. 2009; Mietola & Lappalainen 2015, 116. toim. Koivula, Siippainen & Eerola - Pennanen 2022, 88.)

Voidaan olettaa, että vanhempaintoimikunta tukisi varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitetta toimia yhdessä lapsen ja huoltajan kanssa tukien lapsen tasapainoista kehitystä ja hyvinvointia. Bronfenbrennerin systeemiteorian mukaan lapsen kehitys ja kasvu laajenisivat vanhempaintoimikunnan toiminnan kautta esimerkiksi tutustumalla laajemmin ympäristöön ja kulttuuriin, sillä Bronfenbrennerin (1978) teorian mukaan kaikki vaikuttaa kaikkeen. (Karila, Kinos & Virtanen 2001, 206-213.) Teoriassa nousi esille, että Suomen Vanhempainliiton mukaan vanhempaintoimikunnan kautta huoltajien vuoropuhelu ja vertaistuki tarjoaisivat uuden tilaisuuden tukiverkoston luomiselle.

2.2.2 Dialogi vuoropuhelussa

Dialogi- sana tulee Kreikan kielen kahdesta sanasta dia ja logo. Dia tarkoittaa läpi/ halki ja logo tarkoittaa järki/ oppi. Ne yhteen liitettynä kuvaavat dialogisuuden olemusta eli väliin kerättyä maailmaa. Se on tapa, kuinka kohtaamme toiset. Dialogi ei ole sama asia kuin keskustelu, joka voi olla hyvin muodollista ja pinnallista ja toisensa ohi puhumista. (Mökkönen 2018, 108-112.) Buberin mielestä dialogin syntymisen edellytyksenä on toisen ihmisen kohtaaminen yksilöllisenä ihmisenä. Dialogisen vuorovaikutuksen yhteydessä keskustellaan ihmisen toiseuden tunnustamisesta, joka lähtee Buberin (1878-1965) ajatuksista. Hän korosti, että ihminen tulee ” minäksi” vain toiseuden eli ”sinän” kautta. Buberin mukaan dialogi ei ole kuitenkaan arkipuhetta. Dialoginen puhe on tunnuksellista, joka syntyy luottamuksesta, jossa kerrotaan sellaista, mitä ei muuten sanottaisi. (Hankamäki 2003, 74-75, 223.)

Lasten vuorovaikutustaitoihin kuuluu osata ilmaista itseään, kuunnella, ymmärtää kuulemaansa ja kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita sen perusteella. Ne vahvistavat identiteettiä, toimintakykyä ja edesauttavat hyvinvointia. On tärkeää, että lapset oppivat erilaisia vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja eri näkökulmista ja eri tilanteissa. Näin he oppivat ratkaisemaan ristiriitatilanteet rakentavasti. Ne vahvistavat myös lasten sosiaalisia taitoja. Hyvä perustaito vuorovaikutuksessa on tänä päivänä myös monilukutaito. Se tukee lasten ja perheiden vuorovaikutusta arjessa ja mahdollistaa yhteiskunnallisen osallistumisen. Niitä ovat muun muassa tekstinkäsittelytaito, digitaalisen viestinnän taito ja kuvanlukutaito. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 26-28.) Vuorovaikutuksessa tulee huomioida myös inklusiivisuus; selkokieliisyys, kuvakortit ja tulkin palvelut (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 60).

Kasvatusfilosofi Huttusen mukaan kasvatustyössä dialogi ei salli toisen mielipiteen tai persoonan halventamista (Mönkkönen 2007, 92). Raitarannan ja Weissenbergin (2023, 14) mukaan dialogin arvostuksen nousu näkyy erityisesti siinä, kuinka tasavertaisesti ihmiset kohdataan sekä siinä, kuinka erilaisten näkökantojen arvo tunnustetaan.

Isaacs (2001) määrittelee dialogin keskusteluksi, jossa on ydin, mutta puolta ei valita. Hänen mukaansa dialogi on useamman yksilön mielipiteiden summa. Isaacs jatkaa, että dialogin tavoitteena on luoda uusi käsitys myöhemmälle ajattelulle ja toiminnalle. Siinä pyritään luomaan uusien näkemysten yhteensovittaminen. Isaacs kuvaa sitä eräänlaisena luomusprosessina. (Isaacs 2001, 39-40, 80.) Suora puhe vaatii Isaacsin (2001, 170) mukaan päättävyyttä ja luottamista itseensä. Tulee nähdä, että omilla ajatuksilla on arvoa. Isaacs jatkaa, jotta pystyy puhumaan suoraan, pitää osata myös olla hiljaa ja kuunnella toista.

Myös Raatikainen ym. (2019) pohtivat, että dialogissa ei toimita toista vastaan, vaan se on yhteistä ajattelua ja itsensä reflektointia. Dialogi ei ole toimintamenetelmä, vaan tapa ja asenne vuorovaikutuksessa. Se alkaa ihmisestä itsestään. Ihminen alkaa miettimään mielipidettään, käsityksiään ja asenteitaan ja kyseenalaistaa toisten puhetta ja määrittää itseään suhteessa toisiin. Omat arvot ja asenteet ovat ihmiselle tärkeitä jo lapsuudesta lähtien. Ne muuttuvat yksilöllisesti. Pelkästään aito kuunteleminen auttaa jo ymmärtämään paremmin asioita. Dialogin syntymisen ehtoina ovat tasa-arvoinen suhde henkilöiden välillä, toisen kuunteleminen ja keskinäinen kunnioitus. (Raatikainen ym. 2019. 129-131.)

Raitarannan ja Weissenbergerin (2023,14) mukaan kuunteleminen on tärkeämpää kuin puhuminen. Myös Kaskela ym. (2006) pohtivat, että aito vuoropuhelu voi syntyä vain kuuntelevasta suhteesta. Mönkkönen (2018, 108,116) kertoo: vaikka dialogilla pyritään yhteisen ymmärryksen saavuttamiseen, niin täydellistä yhteistä ymmärrystä dialogissa tuskin saavutetaan, sillä osapuolten mielipiteisiin vaikuttavat kokemustausta, henkilöhistoria ja tilanteet.

Dialogisessa vuoropuhelussa voi olla myös eri mieltä asiasta. Asiat saa sanoa suoraan ja rehellisesti, kunhan keskustelussa säilyy kuulemisen ja kunnioituksen huomioiminen. (Kaskela ym. 2006, 38). Ahosen (2023) mukaan varhaiskasvatustoiminnan kehittämisen kannalta on tärkeää nostaa myös erimieliset näkökulmat esille. Hän painottaa sitä, että dialogin täytyy tapahtua rakentavasti ja omat näkemykset täytyy perustella. (Ahonen 2023, 42-43.) Lapsi on osa yhteisöä. Varhaiskasvatusyhteisön toimintakulttuuriin sisältyy kaikkien vuorovaikutus. Työyhteisön jäsenet arvostavat toisiaan ja rohkaisevat lapsia dialogiin. Turvallinen työyhteisö ratkaisee erimielisyydet ja opettaa selvittämään ongelmat positiivisella tavalla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 31.)

Positiivinen työote koostuu professori Seligmanin (2000) mukaan myönteisten tunteiden kuten ilon, tyytyväisyyden, kiinnostuksen, innostuksen, myötätunnon ja rakkauden kautta. Hän jatkaa, että positiiviset tunteet parantavat vuorovaikutuksessa olevien lasten kuin huoltajienkin hyvinvointia ja työn tehokkuutta. Leskenojan mukaan lasta, jolla on haasteita, tulisi kehua ja kannatella enemmän. Hän korostaakin, että olisi luotava yhteiset säännöt myös negatiivisen palautteen antamiselle. (Leskisenoja 2019, 17-23, 73.) Suomen Vanhempainliitto rakentaa kumppanuutta ja dialogisuutta varhaiskasvatuksessa. Vanhempainliiton kautta tehtävä

dialogi vaikuttaa yhteistyön, yhteisöllisyyden, sosiaalisen kanssakäymisen sekä verkostoitumisen ja vertaissuhteiden muodostumiseen. (Suomen Vanhempainliitto 2019, 3/5.)

Opinnäytetyössä dialogi on keskeisessä asemassa vanhempainliiton vuoropuhelussa. Teoria korostaa dialogin merkitystä yleensä vuorovaikutuksessa. Siinä on otettava huomioon avoin ja suora puhe. Lisäksi teoria painottaa, että dialogin syntymiselle on ehtojen täyttyminen. Niitä ovat tasavertainen suhde henkilöiden välillä, toisen kuunteleminen ja keskinäinen kunnioitus. Sama merkitys dialogilla on myös vanhempainliiton kautta käytävässä vuoropuhelussa. Siksi dialogin esiin nostaminen tähän opinnäytetyöhön on erityisen tärkeää.

2.2.3 Osallisuus yhteisössä

Sosiaalipedagogiikassa osallisuus ymmärretään ihmisen ja yhteisön välisenä suhteena. Se muodostuu kolmesta osa-alueesta: johonkin osallistumisena, kuulumisena ja kuulumisen tunteena. Osallisuus voi toteutua erilaisissa yhteisöissä. Osallistumisen mahdollisuus yhteisön toimintaan pohjautuu positiivisen vuorovaikutukseen olemalla yhteisön arvokkaana jäsenenä ja tunteena omasta roolistaan yhteisön hyväksi. Päämäärä ei ole vain oman näkemyksen julkittaminen. (Nivala & Ryyänen 2019, 138-141.)

Varhaiskasvatustalaki 540/2018 painottaa vanhempien konkreettista osallistumista lapsen arjessa. Lapsen osallisuutta korostetaan lapsen kuulemisella ja hänen mielipiteensä huomioonottamisella ikätason mukaisesti (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 12, 35-38). Huoltaja voi osallistua lapsensa kasvatukseen olemalla mukana eri tavoin: keskusteluissa, vanhempainiltoissa, juhlien ja eri tapahtumien järjestämisessä ja toimimalla vanhempainliiton toiminnassa (Kaskela ym. 2006, 26). Wongin (2010) mukaan aikuisten osallistumisella lasten projekteihin on merkitystä. Se lisää sosiaalista toimintaa, mutta se tukee myös lapsen kehitystä ja voimaannuttaa lapsen osallisuutta. (Virkki 2015, 9.) Yhteiskuntatieteilijä Sherry Arnsteinin (1969) mukaan osallisuus yleisesti tarkoittaa vallan uusjakoa tavalla, jossa toiminnan ulkopuolelle jääneet otetaan mukaan (Virkki 2015, 8). Todellinen vaikutusmahdollisuus tuo jäsenelle vastuuta, mutta myös luottamusta. Ne vahvistavat jäsenen sitoutumista yhteisöön ja sen toimintaan. (Nivala ym. 2019, 138-140.)

Sosiaalipedagogiikka korostaa, että jäsenen tulee saada vaikuttaa ja tulla kuulluksi. Kuuluminen katsotaankin ihmisen perustarpeeksi. Ihminen etsii hyväksyntää ja yhteyttä muihin. Kuuluminen tuottaa iloa ja onnellisuutta. Se on prosessi, joka laajentaa ja vahvistaa ihmisen yksilöllistä tunnetta, kiinnostusta kulttuuriin ja paikantumista ympäristöön. Siinä olo tuntuu kotoiselta ja saa olla oma itsensä. Kuulumisen tunne on henkilökohtainen. Eri ihmiset kokevat sen eri tavalla. Se voi myös vaihdella. (Nivala ym. 2019, 140-141.) Päiväkodissa lapsi on osallinen, kun hän on osa ryhmää ja sen toimintaa. Kuulluksi tuleminen koskee vain yhtä lasta (Ahonen 2023, luento). Myös Haahtalan (2004) mukaan osallistuminen on osallisuutta, jossa ihminen kokee olevansa osallinen omassa yhteisössään ja yhteiskunnassa tekemällä työtä,

harrastamalla, vaikuttamalla, mukana olemalla ja kuulumalla joukkoon. Ne ovat ihmisenä olemisen tunnuspiirteitä, jotka ovat hyvän elämän perusedellytyksiä. Osallisuus on syvällistä identiteettiin ulottuvaa kokemusta. (Nylund & Yeung 2005, 69.)

Osallisuuden edistäminen on myös Suomen hallituksen ja Euroopan unionin yksi tavoite. Sillä pyritään torjumaan köyhyyttä ja estämään syrjäytymistä. Ne puolestaan vähentävät eriarvoisuutta. Useissa kansallisissa ohjelmissa osallisuuden on todettu edistävän terveyttä. Yhteiskuntatasolla osallisuus tarkoittaa mahdollisuuksien ja oikeuksien toteutumista sekä ihmisten vastavuoroisuutta. Yksilötasolla osallisuus syntyy kokemuksesta jäsenten keskinäisestä arvostuksesta ja luottamuksesta sekä vaikuttamisesta yhteisössään. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022 & Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.) Sosiaalinen pääoma sisältää osallistumista, osallisuutta kansalaistoimintaan ja vapaaehtoistyöhön. Niiden kautta saa vuorovaikutteista tukea ja luottamusta. (OECD 2001.)

Ruotsissa Sandbergin ja Erikssonin (2010, 623-624) tekemän päiväkotilasten tutkimuksen mukaan henkilöstö tulkitsee osallisuuden sen perusteella, miten lapsen itsemääräämisoikeus toteutuu, ja kuinka lapsi selviytyi arjessa. Tärkeintä oli kuitenkin se, kuinka lapsi osasi ilmaista itseään ilmein, elein ja sanallisesti. (Virkki 2015, 11.) Norjassa päiväkotilasten osallisuutta tutkineen Baen (2009) mukaan lasten osallisuuden kokemukset linkittyvät vuorovaikutussuhteisiin, luottamukseen ja toisen osapuolen kunnioitukseen (Virkki 2015,11).

Theobald ja Kultti (2012) tutkivat Australiassa osallisuuden ilmenemistä esiopetusikäisten lasten ja henkilöstön välisessä vuoropuhelussa. Tutkimuksesta kävi ilmi, että ne aikuiset, jotka käyttivät vaihtelevia vuorovaikutustyyliä ja hyödynsivät erilaisia pienryhmiä, edistivät lasten osallisuutta. Ne antoivat lapselle mahdollisuuden ilmaista mielipiteensä ja tilaisuuden osallistua keskusteluun. (Virkki 2015, 12.)

Lapsen oikeuksien akateemikko Roger Hart loi vuonna (1992) osallisuuden ”tikapuut”, jossa hän kuvaa, miten henkilöstö mahdollistaa lasten osallisuuden rakentumisen ja sijoittumisen eri portaille. Tikapuissa on kahdeksan askelmaa, joista suurinta osallisuutta ilmaisee ylin portas. Hartin mukaan varsinaiset osallisuuden mahdollisuudet alkavat vasta neljännestä portaasta. Hän toteaa myös, että henkilöstö rajoittaa tai mahdollistaa osallisuuden toteutumisen. (Hart 1999,40, toim. Marjanen ym. 2013, 79-80.)

Suomen Vanhempainliitto ja Förbundet Hem och Skola (2019) toteuttivat Suomen ensimmäisen Päiväkotibarometrikyselyn: ”Kurahousupuheesta kohti aitoa osallisuutta”. Siinä tutkittiin, kuinka alle esikoululaisten vanhemmat osallistuvat varhaiskasvatuksen toimintaan, miten kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö toimii. Lisäksi tutkimuksessa pohdittiin, mitä on kohtaaminen ja aito kuuleminen. Tutkimuksen mukaan kaiken kaikkiaan vanhemmat olivat tyytyväisiä päiväkodin toimintaan, mutta heidän osallistumisensa ei toiminut kovin hyvin. Vastaajia oli 9932, joista 79 % osallistuisi mielellään vanhempien ja lasten yhteisiin tapahtumiin. Vain 6 %

huoltajista oli halukas osallistumaan vanhempaintoimikunnan tai vanhempainyhdistyksen toimintaan. (Suomen Vanhempainliitto 2019c, 1-3,9,12-16, 20-23.)

Päiväkotibarometrikysely (2019) osoitti osallisuuden tarkoittavan sitä, että vanhemmat otetaan aidosti mukaan toimintaan. Kyselyssä huoltajat pitivät tärkeimpänä sitä, että heidät kuullaan ja nähdään. Se avaa suuria mahdollisuuksia vanhempaintoimikunnan uudistamiselle. Sen perusteella tutkijat laativatkin suosituksia, millä tavoin voisi lisätä huoltajien osallisuutta päiväkodissa. Esiin nousi seuraavia ehdotuksia: Ohjataan huoltajia tutustumaan toisiinsa yhteisen toiminnan kautta. Tarjotaan huoltajille esimerkiksi aamupala tai hakukahvit. Mahdollistetaan huoltajien osallistuminen todelliseen arkeen päiväkodissa. Annetaan vanhempien lukea vaikkapa kirjoja lapsille. Tehdään yhteisiä retkiä, joissa henkilöstö, huoltajat ja lapset ovat mukana. Motivoidaan vanhempia osallistumaan vanhempaintoimintaan. Muutetaan vanhempaintoiminnan painopistettä vähentämällä rahankeräystä. Korvataan se lisäämällä hyvinvoinnin tukemista ja edistämistä. (Suomen Vanhempainliitto 2019d, 16-17.)

Tässä opinnäytetyössä osallisuus näyttäytyy keskeisessä roolissa. Se on huoltajien ja varhaiskasvatuksen välistä osallistumista, kuulumista ja kuulumisen tunnetta, mitkä syntyvät henkilökohtaisen kokemuksen kautta. Kaikkia osapuolia kuullaan ja arvostetaan, myös lapsia. Jos miettii vanhempaintoimikunnan perustamista, tulee osallisuuden näkökulma olla selvillä.

2.2.4 Yhteisöllisyys on voimavara

Vapaaehtoistoiminta on kummunnut perinteisen yhteisöllisyyden sisältä, jolloin agraariyhteiskunnassa naapurit auttoivat toisiaan maatalous- ja rakennustöissä. Töitä tehtiin talkoilla kyläläisten voimin. Vapaaehtoistoiminta laajeni myös kaupunkeihin. Tänä päivänä se on myös kansainvälistä auttamistyötä. Nykypäivän Suomessa voi menestyä vain moniarvoinen ja monikulttuurinen yhteisöllisyys. Verkostoituminen voimaannuttaa osallistujia ja synnyttää sosiaalista pääomaa yhteisön ja yhteiskunnan hyväksi. (Nylund ym. 2005, 73, 78.) Varhaiskasvatuksessa huoltajien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja tukevat henkilöstön työtä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 36).

Chavisin (1986,25) ja Mc Millan & Chavisin (1986,9) mukaan yhteisöllisyyden voi käsittää neljän peruselementin kautta. Ne ovat yhteisön jäsenyys, joka sisältää yhteisöön kuulumisen tunteen. Se voi olla myös tunne henkilöiden välisestä yhteydestä. Toisena asiana he pitävät vaikuttamista. Onko yksilö merkityksellinen ryhmälle? Onko ryhmä merkityksellinen yksilölle? Kolmas asia on yksilön tarpeiden tyydyttäminen. Neljäntenä on emotionaalinen yhteys. Siinä ryhmän jäsenillä on samankaltaisia kokemuksia, historiaa ja yhteistä aikaa. (Marjanen ym. toim. 2013, 21.)

Marjanen ym. (2013,22) kirjoittavat Iksen, Lehtosen ja Koivulan ajatuksista seuraavaa: Iksen (2006, 149) mukaan päiväkodissa lapset saavat kokemuksia siitä, millaista on olla yhteisön

jäsen ja miten siihen pääsee. Lehtonen (2001, 81) kertoo, että lapsi oppii toimiessaan toisten kanssa. Se on osa arkipäivää. Siinä rakennetaan identiteettiä. Koivulan (2008, 263) mukaan yhteisön jäsenyyden saavuttaminen vaatii lapselta monimutkaisten taitojen ja sosiaalisuuden osaamista. Niiden kehittämisessä tarvitaan aikuisen tukea. Päiväkodissa lapselle tulisi antaa vaikutusmahdollisuus ryhmässä, jotta hän tuntisi kuuluvansa ryhmään. Yhteisöllisyydellä pyritäänkin vahvistamaan lasten osallisuuden ja ryhmään kuulumisen vahvistumista. Yhteisöllisyyden toivotaan myös ehkäisevän kiusaamista ja syrjäytymistä. (Marjanen ym. 2013, 19, 57.)

Lashin (2008, 38) väitöskirjatutkimuksen mukaan lapset rakentavat vahvaa yhteisöä neuvotellessaan arvoista, säännöistä ja normeista. Lisäksi heillä on samanlaisia kiinnostuksen kohteita ja leikkejä. Leikin onkin todettu olevan tärkein konteksti päiväkodissa yhteisön muodostumisen kannalta. Yhteisöllisyys on kokemukseen perustuva tunne, jonka perusta luodaan jo varhaislapsuudessa. Sen rakentuminen vie aikaa. Siksi onkin tärkeää jo pienen lapsen saada juuri herkkyyksikauden aikana positiivisia kokemuksia yhteisöllisyydestä. Henkilöstöllä on tärkeä rooli yhteisöllisyyden rakentajana ja roolihahmona. (Marjanen ym. 2013, 23-24.) Kalliala (2008, 253-257) kertoo varhaiskasvatuksen olevan vuorovaikutusta ja arvosidonnaista. Toiset huomiioon ottava arvo on yksi tärkeimmistä. Se vaatii Kallialan mukaan aikuiselta omaa eettistä pohdintaa, mutta myös lasten välisiin konflikteihin kannanottoa. Aikuisen tulee kuitenkin hyväksyä lapsi sellaisenaan, kuin hän on. (Marjanen ym. 2013, 84-85.)

Raatikaisen ym. mukaan yhteisöllisyydessä ihminen on onnellinen silloin, kun hän saa olla osa kokonaisuutta ja löytää siinä mieluisan tehtävän. Ihminen ymmärtää, että oma tavoite ei ole irrallinen päämäärä, vaan osa laajempaa kokonaisuutta, josta hän on myös vastuussa. (Raatikainen ym. 2019, 168). Velanin (1969) mukaan sosiaalipedagogiikassa ihminen nähdään toimintoissaan, joissa hän harjoittaa vapauttaan sekä luo ja rakentaa itseään. Mukana on silloin kehittämiseen tähtäävä sitoutuminen. Koska toiminta tapahtuu yhteistyössä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi, tarvitaan aitoa yhteisöä rakentavia vuorovaikutussuhteita. Ne voivat olla hyvin erilaisia. Aitoon yhteisöllisyyteen kasvaminen ei tapahdu hetkessä. (Karila ym. 2001, 127-128.) Sosiaalipedagogiikassa yhteisökasvatuksellisessa työotteessa korostetaan yhteisön merkitystä. Pyritään myös siihen, että ihmiset näkisivät riippuvuutensa niin toisista ihmisistä kuin luonnostakin. Innostaminen on yhteisöjen kehittämistä, jossa luodaan mahdollisuuksia ihmisten yhteenliittymille. Kun saadaan ihmiset lupautumaan yhteiseen heille merkitykselliseen ja kiinnostavaan toimintaan, voi rohkaisevilla tavoilla auttaa ihmisiä tutustumaan toisiinsa ja ratkaisemaan mahdolliset ongelmat me-hengellä. (Nivala ym. 2019, 204-207.)

Suomen Vanhempainliiton mukaan parhaat ideat syntyvät päiväkodin lasten ja huoltajien tarpeista. Ne rikastuttavat päiväkodin arkea. Vanhempainliitto kokosi kaikkiaan 101 ideaa vuonna 2014 ehdotukseksi vanhempainliiton ja päiväkodin toteutettavaksi. Aihealueet pohjautuvat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2022 eri osa-alueisiin. Yhteisöllisyyden vahvistamisen ideoina nousivat seuraavat: Voisi järjestää hyvien tapojen ja tekojen

kampanjan. Kertoa voisi ystävällisyydestä, jonka voi liittää kehu-kaveria-päivään sekä suvaitsevaisuuden opettamiseen. Toteuttaa voisi myös kummivanhempitoimintaa ja tavata ikäihmiä. Hankkia voisi ystävyyspäiväkodin ulkomailta ja matkata mielikuvituksessa toiseen maahan, jossa tutkitaan eri kulttuureja ja tapoja. Maahanmuuttajia ja vanhempia voisi aktivoida mukaan vanhempaintoimikuntaan. (Suomen vanhempainliitto 2014a, 1,8.)

Yhteisöllisyyttä päiväkodissa voi Suomen Vanhempainliiton (2019) mukaan lisätä esimerkiksi tiedottamalla etukäteen vanhempainilloista ja niiden sisällöstä. Näin huoltajat voivat vaikuttaa sisältöön. Otetaan huoltajien mielipiteet ja ehdotukset huomioon. Mahdollistetaan vanhempien osallistuminen vanhempainiltoihin järjestämällä siksi ajaksi lastenhoito. Huomioidaan myös se, että huoltajilla saattaa olla lapsia monessa eri ryhmässä, jotenka ei pidetä eri lapsiryhmien vanhempainiltoja yhtä aikaa. Huomioidaan perheiden moninaisuudet. Varataan aikaa huoltajien keskinäiselle vapaalle kanssakäymiselle. (Suomen Vanhempainliitto 2019e, 14.)

2.3 Yhdistystoiminta

Tässä osioissa kerron yleisesti yhdistyksestä ja sen perustamisesta. Seuraavaksi selostan vanhempaintoimikuntaa ja vanhempainyhdistystä. Vanhempaintoimikunnan jäsenten on oleellista tietää, mitkä lait ohjaavat yhdistysten toimintaa ja mitkä ovat yhdistystoiminnan toimintaperiaatteet. Lopuksi pohdin motivaatiota. On hyvä tiedostaa eri motivaation lähtökohdat, jotka aktivoivat yhteiseen toimintaan. Opinnäytetyön yhtenä tarkoituksena oli myös kerätä tietoa huoltajien motivaatiotavoista.

Yhdistys on yhteenliittymä. Siinä on vähintään kolme tavallista yli 15-vuotiasta ihmistä. (Loimu 2015,10.) Yhdistyksen jäsenenä voi olla myös säätio tai yhteisö (Yhdistyslaki 503/1989). Toiminta on pitkäkestoista. Sitä ei perusteta vain yhden tapahtuman järjestämistä varten. Yleensä yhdistyksen perustaa joukko, jolla on jokin tarve ja yhteinen tavoite. Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuksien kuin myös Suomen perustuslain mukaan kaikilla ihmisillä on oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen. Sen myötä jokaisella on oikeus perustaa yhdistys. Jokainen voi itse päättää, hakeeko yhdistyksen jäsenyyttä. Jäsenyydestä voi erota, milloin haluaa ja mistä syystä tahansa. (Loimu 2015, 10-12.)

Rekisteriin merkitty yhdistys on oikeushenkilö, joka on taloudellisesti ja oikeudellisesti itsenäinen. Se voi ottaa oman pankkitilin, vuokrata tiloja ja liittyä muiden yhdistysten jäseniksi. (Yhdistyslaki 503/1989.) Rekisteriin merkityn yhdistyksen toiminta on enemmän säänneltyä ja se vaatii organisoidumpaa hallintoa kuin rekisteröimättömän yhdistyksen (Loimu 2015, 18-25).

2.3.1 Vanhempainoimikunta - rekisteröimätön yhdistys

Vanhempainoimikunta ei ole rekisteröity yhdistys. Rekisteröimätön yhdistys ei ole oikeushenkilö, joka voisi tehdä sitoumuksia, vaan ne tulee tehdä yhden tai useamman jäsenen nimiin. Yhdistyksen jäsenet vastaavat kaikista toimista, missä ovat yhdistyksessä olleet osallisena tai mistä ovat tehneet päätöksen. Rekisteröimätön yhdistys ei velvoita eikä se ole viranomaisen rekisteröimä. Rekisteröimätön yhdistystoiminta soveltuu lyhytaikaiseen toimintamuotoon sekä sellaiseen, jossa ei käsitellä paljon rahaa. (Välke, Miettinen 2013, 8.)

Vanhempainoiminta päiväkodissa on lasten huoltajien järjestämää vapaaehtoistoimintaa, jossa on joukkovoimaa. Sen tarkoituksena on vahvistaa huoltajien ja henkilöstön välistä yhteistyötä sekä tukea kasvatustyötä. Toiminnalla pyritään tukemaan myös lasten kasvua ja oppimista sekä hyvinvointia. Toiminnalla vahvistetaan myös yhteisöllisyyttä ja päiväkodin toimintakulttuuria. Huoltajien läsnäolo päiväkotiarjessa osoittaa lapsille, että huoltajat ajattelevat lastensa parasta. (Suomen Vanhempainliitto 2017, 1-7.)

Monessa koulussa ja päiväkodissa toimii vanhempainoimikunta. Niiden kokouksissa päiväkotia edustaa päiväkodin johtaja ja koulupuolella opettaja. (Suomen Vanhempainliitto 2014b, 1.) Vanhempainoimikunnalla on suuri merkitys kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Huoltajat voivat osallistua erilaisten tapahtumien järjestämiseen ja varainkeräämiseen. Päätösvaltaa asioihin ei ole. Oman mielipiteen voi tuoda kuitenkin julki ja voi olla mukana ajankohtaisissa keskusteluissa. (Alvarin koulun vanhempainoimikunta 2018.) Vanhempainoimikunnan toiminta on pitkälti samanlaista myös päiväkodissa. Vanhempainoimikunnan tärkeästä tehtävästä kirjoittaa myös Lautta-Seuran päiväkoti- ja koulutustyöryhmän puheenjohtaja Sanna Rintala Lauttasaari-lehden pääkirjoituksessa 24.3.2023: ”Vanhempainyhteisöillä tärkeä tehtävä”. Rintalan mukaan hyvin toimiva vanhempainoimikunta tuo piristystä päiväkodin arkeen. Huoltajien tuki auttaa henkilöstöä jaksamaan, mikä lisää hyvinvointia. Vanhempainoimikunnat lisäävät Rintalan mukaan myös perheiden keskinäistä kanssakäymistä. Vanhemmat ovat levollisia, kun he tietävät, kenen seurassa lapsensa myöhemmin yhteistä koulupolkua kulkevat, jatkaa Rintala. Jokainen voi edistää omalla energiallaan yhteistä hyvää, korostaa Rintala. (2023, 2.)

2.3.2 Vanhempainyhdistys - rekisteröity yhdistys

Vanhempainyhdistys on valtakunnallinen yhdistys Suomessa. Se koostuu päiväkodin ja eri oppilaitosten lasten vapaaehtoisista vanhemmista ja huoltajista. He tekevät hyvää työtä lasten hyvinvoinnin tukemiseksi. Suomessa on tällä hetkellä lähes 1300 vanhempainyhdistystä. Suomen Vanhempainliitto (Vanhempainyhdistysten yläjärjestö) on valtakunnallinen asiantuntijajärjestö, kun puhutaan kasvatustyöstä ja osallisuudesta. Se tukee ja opastaa vanhempainyhdistyksiä päiväkodin ja koulun ja kodin välisessä yhteistyössä sekä yhteisöllisyyden, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden näkökulmasta. (Suomen Vanhempainliitto 2021, 3-4.) Huoltajille

lähetetyssä saatekirjeessä oli linkki Suomen Vanhempainliiton sivustolle, josta he voivat saada lisätietoa.

Vanhempaintoimikuntaa perustettaessa on hyvä tietää, että rekisteröimätön yhdistys voi hakeutua rekisteriin ilmoittamalla siitä Patentti- ja rekisterihallitukselle (PRH). Hakemuksessa tulee olla perustamiskirja ja vähintään kolmen yli 15- vuotiaan henkilön allekirjoitukset ja henkilötiedot. (Patentti- ja rekisterihallitus 2022.)

2.3.3 Motivaatio yhdistystoiminnassa

Psykologi ja hypnoterapeutti Luukkalan (2022) mukaan motivaatiolla tarkoitetaan aikomuksen ja innostuksen tilaa eli syytä, miksi toimii tietyllä tavalla. Syitä on monia: arvot, tarpeet, ajatukset, tunteet, ikä, sukupuoli, toiset henkilöt ja yhteiskunta. Itsemääräämisteorian mukaan motivaatio perustuu psykologisten perustarpeiden tyydyttämiseen. (Luukkala 2022, 182.) Suomessa arvostetaan ja pidetään myönteisenä asiana vapaaehtoiseen yhdistystoimintaan osallistumista. Yhdistyksessä voi edistää itselle tärkeää asiaa. Siinä voi harrastaa itselleen mielekästä toimintaa ja siinä oppii uusia asioita ja saa uusia ystäviä. Siitä voi olla hyötyä esimerkiksi hakiessa työpaikkaa. Yhdistys voi olla myös väylä vaikuttamiseen yhteiskunnassa. (Rosenberg, Törrönen & Iso-Markku 2018, 19.)

Yhteisen toiminnan lähtökohtana on antaminen ja saaminen. Lähtiessään toimintaan mukaan voi omalla toiminnallaan vaikuttaa ja kehittää itselle tärkeää asiaa. Saadessaan työkokemusta voi kehittää itseään. Omilla saavutuksilla ja tavoitteilla saa vastuutehtäviä, joiden kautta voi vaikuttaa maailmaan asia kerrallaan. (Karreinen, Halonen, Tennilä 2017, 36-37.)

Jatkuvaa motivaatiota etsivä voi löytää tukea elämäänsä silloin, kun toiminta on rutiininomaista ja tuttua. Joillekin järjestöharrastus tuo uusia elämyksiä ja vapautta toteuttaa niitä. (Karreinen ym. 2017, 37-38.) Uuden etsinnän myötä oma identiteetti, hyvinvointi ja jaksaminen kasvavat. Omat positiiviset kokemukset kantavat jatkamaan vapaaehtoistoimintaa. Jollekin oma elämäntilanne on halu hakeutua vertaisten joukkoon, jossa yhteinen toiminta on uuden omaksumista. (Nylund ym. 2005, 112-113)

Etäisyyttä hakevalle annetaan mahdollisuus tehdä joustavasti työtä. Tarjotaan yksittäisiä tehtäviä, jotka eivät ole säännöllisiä. Tässä vaikuttaa myös hyvä ilmapiiri (Nylund ym. 2005, 114). Läheisyyttä hakevalle samanhenkisyys ja yhteenkuulumisen tunne korostuvat yhteisten tekemisten kautta. Samalla voi löytää uusia ihmiskontakteja. (Karreinen ym. 2017, 38-39.)

Pohdiskeleville yhteistoiminta sopii silloin, kun hän saa keskustella, ajatella tai pohdiskella. Pohdiskelevalla neuvottelu tapahtuu kirjoittamalla tai keskustelemalla. Toimintaan suuntautunut henkilö on hyvä organisoija ja kätevä käsistään. (Karreinen ym. 2017, 39-40.)

Motivaatio ei synny ilman pohjatyötä. Tapahtumapaikalla ja osallistujien huomioimisella on suuri merkitys, jotta yhteinen toiminta onnistuu. Varsinkin ensimmäisellä kerralla on merkitystä, miten jokaista arvostetaan omana itsenään. Tärkeää on huomioida, kuinka he tulevat nähdyksi ja kuulluksi osana ryhmää. Jos jotakuta ei näy pitkään aikaan toiminnassa, on hyvä ottaa yhteyttä ja kysyä poissaolon syytä. Näin ryhmä voi miettiä, johtaako se toimenpiteisiin. (Karreinen 2017, 40-41.)

Jos lähtee vetämään vanhempaintoimikuntaa, on helpompi ymmärtää toimintaan mukaan lähtijöitä, kun tiedostaa itselleen eri motivaatiomallit. Yhteishengen ja motivaation ylläpitämisen kannalta on tärkeää arvostaa jokaisen työtä. Kaikki jäsenet ovat arvokkaita. Kuten teoria on osoittanut, ihminen haluaa tulla kuulluksi ja nähdyksi. Vanhempaintoimikunnan toimintaa järjestettäessä täytyy miettiä erilaisia motivaatiokeinoja. Tapahtumapaikalla ja tapahtumilla on suuri merkitys. Näen, että nykypäivänä ollaan enemmän valmiita maksamaan järjestäjille palveluista, kuin tekemään itse. Yksi tavoite tässä opinnäytetyössä oli saada tietää myös lasten huoltajien erilaisista motivaatiotavoista. Tätä uutta tietoa vanhempaintoimikunta toteutuessaan voi hyödyntää.

3 Toteutus

Tässä osiossa kerron työn toteutuksesta, aineistonhankintamenetelmästä ja analyysimenetelmän valinnasta. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä työ, joka koskisi varhaiskasvatusta ja jollakin tapaa koko perhettä. Kenties tämä on tulevaisuuden sosionomin työkenttää, koska tässä yhdistyisi perhe ja varhaiskasvatus. Näen, että tässä yhdistyy Bronfenbrennerin ajatusmaailma ” kaikki vaikuttaa kaikkeen”. Työelämän yhteyshenkilön kanssa sovittiin, että teen opinnäytetyönä kyselytutkimuksen vanhempien kiinnostuksesta vanhempaintoimikuntaa kohtaan. Aihe on tärkeä, sillä huoltajilla on uusia ajatuksia ja tietoa varhaiskasvatustyöhön. Tutkimuksen kohteena olevassa päiväkodissa ei ole vanhempaintoimikuntaa, eikä huoltajien mielenkiintoa siihen ole koskaan tutkittu.

Kananen (2012, 12-14) painottaa ennen aineiston keräämistä miettimään aihetta ja täsmentämään sitä. Vilkka (2021) kirjoittaa, että tutkimuksen rajaus on tärkeä, jotta löytää oikean suunnan. Eettisyyden arvioinnin kannalta on olennaista, millaisia valintoja tekee ja mihin valinnoilla pyrkii. Osa tutkimuksen toteutumista on myös raportoiminen. (Vilkka 2021, 199.)

Pohdin opinnäytetyötä Hirsijärvi ym. (2009) ohjeiden mukaan kriittisesti monelta kannalta. Aihe oli kiinnostava ja sopii alalle. Sillä on myös yhteiskunnallista merkitystä. (Hirsijärvi ym. 2009, 77-80.) Opinnäytetyön suunnitelman hyväksymisen jälkeen etsin lisää teoriaa painetusta kirjallisuudesta ja sähköisistä lähteistä. Aikaisempaa vastaavaa tutkimusta ei löytynyt, mutta aihetta sivuavaa kylläkin.

Seuraavaksi selvitin varhaiskasvatusta ja sen tavoitteita, varhaiskasvatustilakia ja varhaiskasvatustussuunnitelman perusteita. Lisäksi avasin varhaiskasvatuksen arvoperustaa ja muita keskeisiä lakeja. Lisäksi kerroin huoltajien ja henkilöstön välisestä yhteistyöstä, dialogista, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Sen jälkeen pohdin yhdistystoimintaa, vanhempaintoimikuntaa, vanhempainyhdistystä sekä motivaatiota.

Aineistonanalyysimenetelmä oli kvantitatiivinen eli määrällinen analyysimenetelmä, joka oli tilastollisesti kuvaava analyysi (Koppa 2023, a). Aineistonhankintamenetelmäksi valikoitui kokonaistutkimus ja kysely. Kohdejoukko oli melko suuri koskien koko päiväkodin lasten huoltajia. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa populaation havaintoyksiköiden määrän jäädessä alle sadan voidaan kaikki ottaa tutkimukseen mukaan. Tällöin kyseessä on kokonaistutkimus. (Kananen 2010, 96.) Tutkimukseen valikoitui tutkimusmenetelmä, jonka kautta keräsin huoltajilta tietoa. Toin heidän mielipiteensä ja ajatuksensa esille. Tutkimuksessa käytettiin SurveyPal-järjestelmää. Tämä järjestelmä muutti vastaukset luvuiksi ja keräsi suuren määrän tutkimusvastauksia prosenteiksi tehden niistä erilaisia kaavioita. (SurveyPal 2023.)

Kyselylomakkeen rakenteessa Kananen (2010, 92) neuvoo huomioimaan loogisen järjestyksen: kyselyn tarkoituksen, tekijän ja yhteystiedot. Kyselylomakkeen aloitti saatekirje, jossa huomioin Kananen neuvot. Saatekirjeessä kuvasin huoltajille vanhempaintoimikunnan periaatteita. Saatekirje ja kyselytutkimuskysymykset ovat liitteenä tämän opinnäytetyön lopussa. Kirjeessä oli linkki Suomen Vanhempainliiton sivulle, josta huoltajat voivat lukea lisää. Kananen (2010) neuvookin, että vastaajilla tulee olla kysymysten edellyttämä tieto, että he ymmärtävät kysymykset ja osaavat vastata niihin. Kysymyksissä ei tule hänen mukaansa käyttää kielteisiä lauseita. Kysymyksien asettelussa on varmistettava, että vastaajaa ei pakoteta vastaamaan. (Kananen 2010, 93-94.) Edellä mainitut seikat huomioin opinnäytetyötä tehdessäni. Jokaisesta perhe sai antaa vain yhden vastauksen, mikä koski myös eroperheitä.

Koko opinnäytetyöprosessin ajan pidin opettajaa, työelämän yhteyshenkilöä ja työyhteisöä ajan tasalla. Opinnäytetyölleni hain ja sain kunnalta tutkimusluvan. Laaditun kyselytutkimuksen lähetin päiväkodin päivittäisellä, sähköisellä viestintäkanavalla SurveyPal-järjestelmää apuna käyttäen huoltajille. Huoltajilla oli kyselyyn vastausaikaa kaksi viikkoa. Huoltajia muistutin tutkimuksesta tuona aikana henkilökohtaisesti keskustellen sekä päiväkodin ilmoitustaululla.

Tulkitsin ja analysoin SurveyPal-järjestelmän esittämiä prosenttilukuja, ympyröitä ja pystysuorina pylväsiagrammeja, kuten Kananen (2010, 103-113) ohjeistaa. Kirjoitin ympyrät ja pylväsiagrammit ymmärrettävään muotoon. Kirjoitin eettisyydestä ja luotettavuudesta sekä jatkokehittämisestä. Valmistauduin julkaisuseminaariesitykseen ja opponoimaan toisen työtä. Englanninkielisen tiivistelmän tekeminen ja kypsyysnäytteen antaminen päätti työn, joka julkaistiin Theseus-sivustolla joulukuussa 2023.

3.1 Aineistonhankintamenetelmä

Aineistohankintamenetelmä oli tapa, jolla kootaan tutkimuskysymysten tiedot käyttöön. Kyselyssä oli kokonaistutkimus, joka koskee koko kohdejoukkoa (Koppa 2023, b). Tämä tutkimus oli yhden suomenkielisen päiväkodin kaikkien lasten huoltajille suunnattu kyselytutkimus. Kyselyyn vastattiin päivittäisen, sähköisen kanavan kautta Syrveypal-järjestelmää apuna käyttäen. Perheitä oli kaikkiaan 65. Jokainen perhe sai antaa vain yhden vastauksen. Kvantitatiivisen eli määrällisen, rajatun kyselytutkimusmenetelmän käyttöä puolsi se, että tavoitteena oli saada selville vastaajien todelliset mielipiteet ja kohdejoukko oli melko suuri. (Kananen 2010, 103-113.) Tutkimuksessa selvitin, kuinka kiinnostuneita huoltajat olivat yhteistyöstä, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Lisäksi selvitin, mitä huoltajat pitivät tärkeänä dialogissa vanhempaintoimikunnan kautta. Lopuksi tutkin, minkälaisella tavalla, minkälaiseen toimintaan ja millä kokoonpanolla sekä, kuinka usein huoltajat olivat valmiita osallistumaan vanhempaintoimikuntaan.

3.2 Analyysimenetelmä

Kerätyn aineiston analyysi oli yksi tutkimuksen tärkeimmistä ydinasioista (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2004, 209). Noudatin Hirsijärven ym. ohjeita ja pidin yhtenä tärkeimpänä ydinasiiana analyysiä. Tutkimuskysymykset käsiteltiin tilasto-ohjelmalla, joka näytti graafiset pylväät, kaaviot, luvut ja prosentit. Menetelmä oli luotettava, koska tutkija itse ei voinut suoraan vaikuttaa tuloksiin. (Kananen 2010, 103-113.) Vilkan (2021) mukaan kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä analysoi numeerisesti. Se antaa vastaukset kysymyksiin, miten usein, kuinka paljon tai miksi kysymyksiin. Sillä tutkitaan ihmisten mielipiteitä ja ajatuksia sekä heitä koskevien asioiden ja ominaisuuksien selittämistä, kuvaamista, kartoitusta, vertailua tai ennustamista. (Vilka 2021, 23.)

Kvantitatiivinen tutkimus antoi strukturoituihin kysymyksiin taulukoiden avulla lukuja, joiden avulla muodostin ymmärryksen ilmiöstä (Kananen 2012, 32). Nämä vaikuttivat kvantitatiivisen eli määrällisen kyselylomakkeen valintaan tutkimuksessa, sillä tilastollisesti kuvaava analyysi toi selvästi esille suuren määrän vastauksia. Mietin, mikä vaihtoehto huoltajille olisi helpoin tapa vastata ja päädyin valitsemaan Syrveypal-järjestelmän. (Syrveypal 2023.)

Tämä Survey-järjestelmä muuttaa kaikki halutut tekstit numeroiksi. Numeroiden avulla järjestelmä tuottaa vastaukset prosenteiksi. Käyttäjä saa itse valita erilaisia kaavioita ja muotoja, joita käyttää. Tällä järjestelmällä saadaan nopeasti ja selkeästi suurenkin joukon mielipiteet kaavioiden, kuvien avulla selville ja dokumentoitua. (Syrveypal 2023.)

Käytin tässä apuna sähköistä Syrveypal-järjestelmää, jonne kirjoitin kysymykset ja vastausvaihtoehdot. Määrittelin, montako vastausvaihtoehtoa kuhunkin kysymykseen minimissään voi vastata. Syrveypal-järjestelmä ei ymmärrä kirjoitettua tekstiä, siksi olin numeroinut

vastausvaihtoehdot 1-5. Järjestelmä antoi vastaustulokset suoraan prosentteina. Valitsin tähän tutkimukseen ympyröitä ja pystysuoria pylväsdiagrammeja. Vastaukset tulkitsin kirjallisesti ymmärrettävään muotoon käyttäen erilaisia kielellisiä ilmaisuja. (Kananen 2011, 88-89.) Tämän jälkeen kirjoitin kaaviot kirjalliseen muotoon käyttäen erilaisia kielellisiä ilmaisuja. Muutin prosentteina saadut vastaukset vielä henkilöluvuiksi prosenttikaaviota käyttäen (Prosenttilaskuri - Riihos Oy 2023, 1).

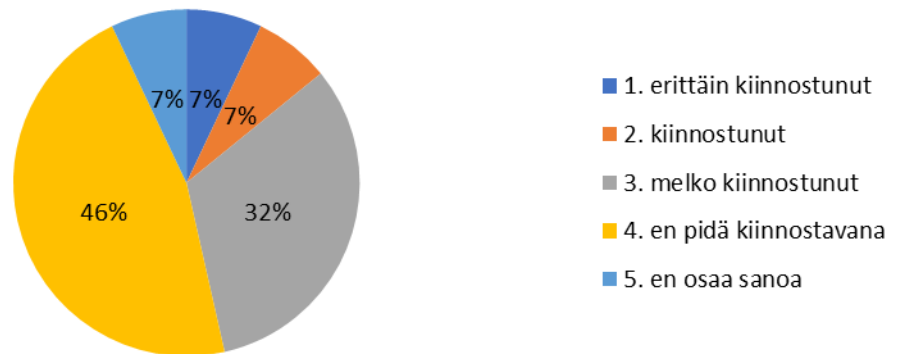
Tutkimuksessa oli otettava huomioon validiteetti- ja reliabiliteettikäsitteet. Validiteetti tarkoitti, että tutkin työn keskeisiä asioita ja käytin oikeaa mittaria. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuskysymysten tulosten pysyvyyttä. (Kananen 2011, 118.) Tutkimuksessa kiinnitin huomiota luotettavuuteen jo kysymyksiä laadinnassa. Vastaukset olivat keskenään vertailukelpoisia, koska kysymykset olivat kaikille samat. (Valli 2001, 31) Kyselyssä ei ollut avoimia kysymyksiä. Kyselytutkimuksen lähetin kunnan päivittäistä viestintäkanavaa hyväksi käyttäen. Tällä varmistin, että jokainen perhe sai kyselytutkimuksen.

4 Tulokset

Tässä osiossa perehdyin tulosten laskemiseen ja avaamiseen. Sitä seurasivat tulosten analysointi ja vertaaminen teoriaosuuteen. Tämän opinnäytetyön toteutin määrällisenä eli kvantitatiivisena tutkimuksena. Tutkimuksen suoritin yhdessä suomalaisessa päiväkodissa lasten huoltajille syksyllä 2023. Lähetin tutkimukset 65 perheelle. Kukin perhe sai antaa vain yhden vastauksen. Tutkimuskysymyksiä kävi katsomassa 44 henkilöä ja tutkimukseen vastasi 28 henkilöä (vastausprosentti 43 %). Käsiteltävinä asioina oli saada tietää huoltajien kiinnostus yhteistyöstä, osallisuudesta, yhteisöllisyydestä ja mitä he pitivät tärkeänä dialogissa vanhempaintoimikunnan kautta. Millaisella tavalla, minkälaiseen toimintaan ja millä kokoonpanolla sekä kuinka usein huoltajat olivat valmiita osallistumaan vanhempaintoimikuntaan? Kvantitatiivisen tutkimuksen kysymyksillä kuinka, mitä, minkälaisella, minkälaiseen ja osallistuisitko-kysymyksillä sain vastaukset tutkimuskysymyksiin. Valmiit jäsennellyt tutkimuskysymykset vastauksineen sain aineiston keruumenetelmällä. (Kananen 2010, 84-85.) Kysymyksiä oli kahdeksan. Tämän opinnäytetyön toteutin selkeillä kysymyksillä, kuitenkin niin, että jokaisessa kysymyksessä, kysymyksen mukaan, vastaaja pystyi valitsemaan yhden: en osaa sanoa /en osallistuisi ollenkaan tai en ollenkaan vaihtoehdon. Tämän kyselytutkimuksen lähetin sähköisesti Surveypal-järjestelmää apuna käyttäen lasten huoltajille. Vastausaika oli kaksi viikkoa. Vastaukset tulivat prosentteina, ympyröinä ja pystysuorina diagrammeina. Kirjoitin ne ymmärrettävään muotoon. Tämän opinnäytetyön lopussa ovat liitteenä saatekirje ja tutkimuskysymykset huoltajille.

Vastaukset avasin suuruusjärjestyksessä. Ensimmäinen kysymys koski, kuinka kiinnostuneita huoltajat olivat päiväkodin välisestä yhteistyöstä vanhempaintoimikunnan kautta.

1. Kuinka kiinnostunut olet huoltajien ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä vanhempainoimikunnan kautta?

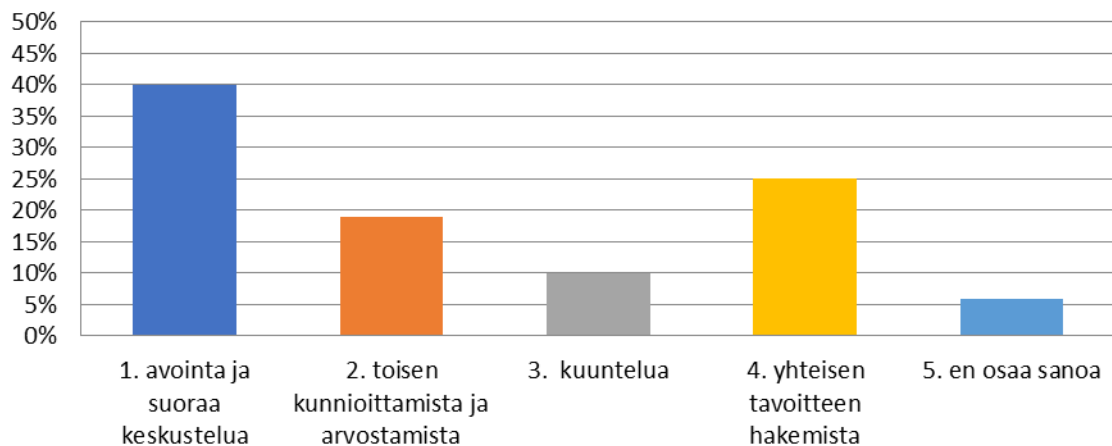

Kuvio 1. Huoltajien ja päiväkodin välinen yhteistyö vanhempainoimikunnan kautta.

Suurin osa eli 13 vastaajaa (46 %) eivät olleet kiinnostuneita. Vastaajista 9 (32 %) olivat puolestaan melko kiinnostuneita. Seuraavaan jokaiseen kolmeen kohtaan: en osaa sanoa, erittäin kiinnostunut ja kiinnostunut vastasi 2 henkilöä (7 %).

Toinen kysymys selvitti, mitä huoltajat pitivät tärkeänä vanhempainoimikunnan vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä (dialogi). Tähän kohtaan sai valita useamman vaihtoehdon.

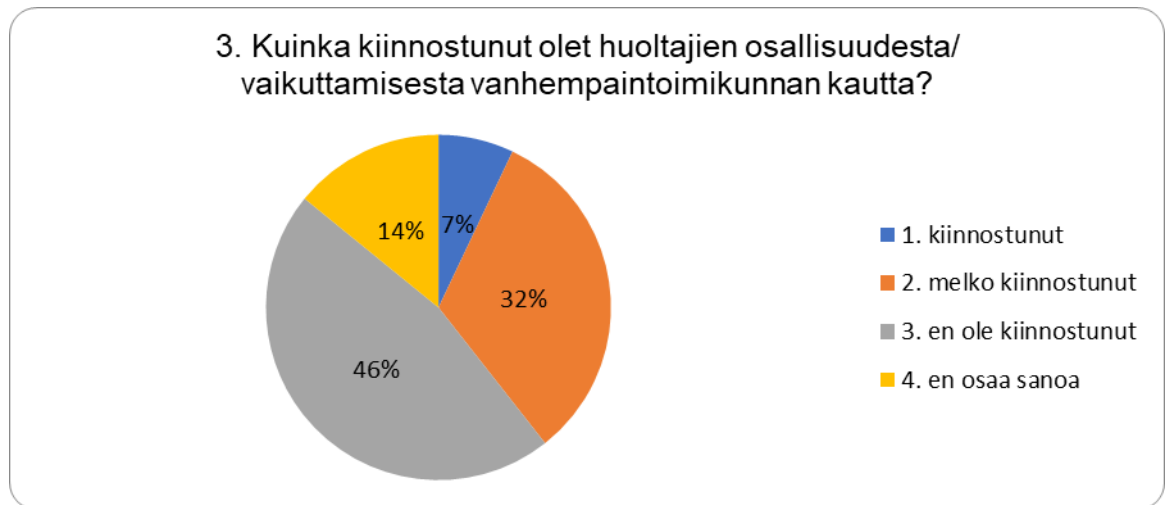
2. Mitä pidät tärkeänä vanhempainoimikunnan vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä (dialogissa)?

Kaavio 2. Huoltajien ja vanhempainoimikunnan vuorovaikutus, yhteistyö (dialogi).

Vastaajista 11 henkilöä (40 %) piti tärkeimpänä dialogissa avointa ja suoraa keskustelua. Neljännnes (25 %) eli 7 henkilöä piti tärkeänä yhteisen tavoitteen hakemista. Kolmanneksi nousi toisen kunnioittaminen ja arvostaminen. Sitä kannatti 5 henkilöä (19 %). Neljännelle sijalle nousi kuuntelu, jota kannatti 3 henkilöä (10 %). Asiaan eivät osanneet sanoa vastausta 2 henkilöä (6 %).

Kolmas kysymys koski, kuinka kiinnostuneita huoltajat ovat osallisuudesta/ vaikuttamisesta vanhempaintoimikunnan kautta.

Kaavio 3. Huoltajien kiinnostus osallisuudesta/vaikuttamisesta vanhemmantoimikunnan kautta

Suurin osa vastaajista eli 13 henkilöä (14 %) ei ollut kiinnostunut. Melko kiinnostuneita olivat 9 henkilöä (32 %). Vastausta eivät osanneet sanoa 4 henkilöä (14 %). Kiinnostuneita oli 2 vastaajaa (7 %).

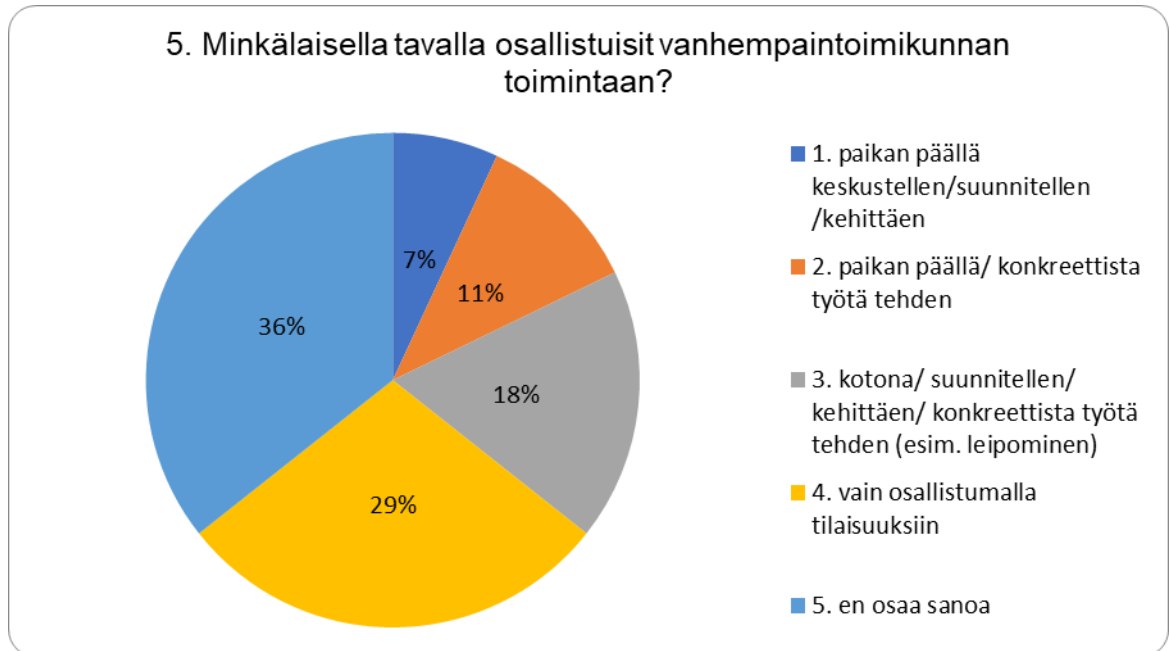
Neljäs kysymys selvitti, kuinka kiinnostuneita huoltajat ovat yhteisöllisyydestä/yhteisestä toiminnasta vanhempaintoimikunnan kautta.

Kaavio 4. Huoltajien kiinnostus yhteisöllisyydestä/yhteisestä toiminnasta vanhempain toimikunnan kautta.

Kiinnostus jakautui tässä kohtaa seuraavasti: Ei kiinnostuneita oli 15 henkilöä (54 %). Melko kiinnostuneita oli 9 vastaajaa (32 %). Kolmanteen ja neljänteen kohtaan: en osaa sanoa ja kiinnostunut vastasi molempiin kysymyksiin 2 henkilöä (7 %).

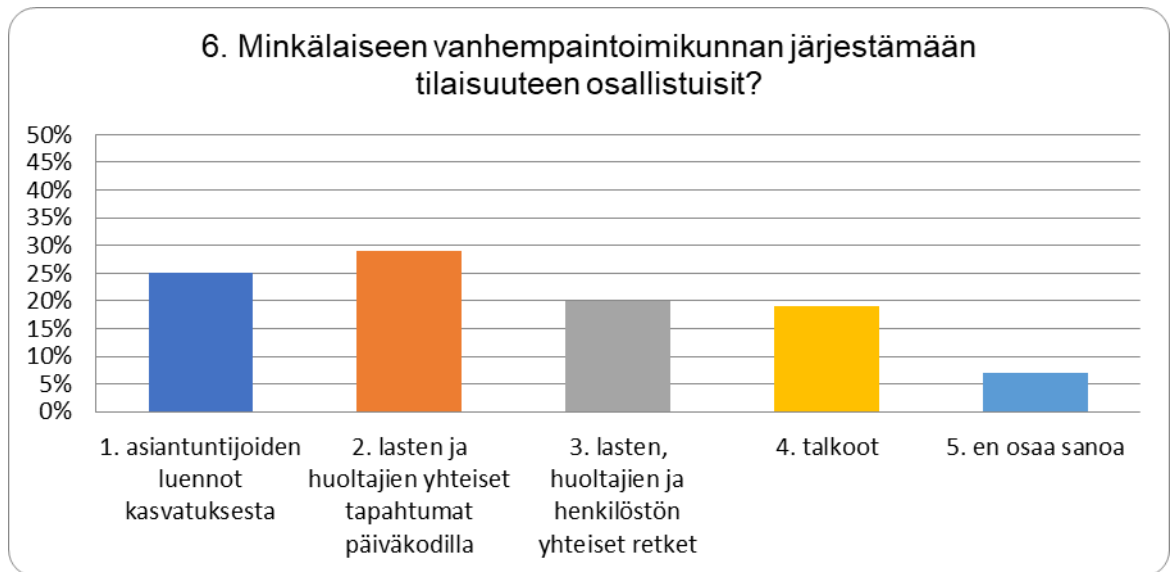
Viidennessä kysymyksessä tarkasteltiin, minkälaisella tavalla huoltajat osallistuvat vanhempaintoimikunnan toimintaan.

Kaavio 5. Tapa, jolla huoltajat osallistuisivat vanhempaintoimikunnan toimintaan.

Suurin osa vastaajista eli 10 henkilöä (36 %) ei osannut sanoa. Osallistumalla vain tilaisuuksiin ilmoitti 8 henkilöä (29 %). Kotona/ suunnitellen/ kehittäen/konkreettista työtä tehden (esim. leipominen) vastasi 5 henkilöä (18 %). Paikan päälle konkreettista työtä tehden vastasi 3 henkilöä (11 %). Paikan päälle saapuisi suunnittelemaan, keskustelemaan ja kehittämään 2 henkilöä (7 %).

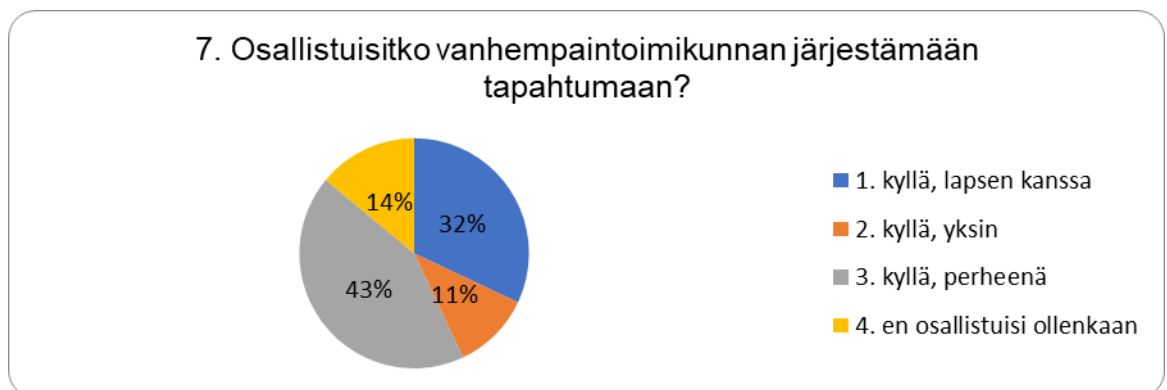
Kuudennessa kysymyksessä selvitettiin, minkälaiseen vanhempaintoimikunnan järjestämään tilaisuuteen huoltajat osallistuisivat. Tähän kohtaan sai valita useamman vaihtoehdon.

Kaavio 6. Vanhempainoimikunnan tilaisuudet, joihin huoltajat osallistuisivat.

Vastaukset jakautuivat seuraavasti: Lasten ja huoltajien yhteisiin tapahtumiin päiväkodilla osallistuisi vajaa kolmannes eli 8 henkilöä. Asiantuntijoiden luentoihin kasvatuksesta osallistuisi neljännes eli 7 henkilöä. Lasten, huoltajien ja henkilöstön yhteisiin retkiin osallistuisi 6 henkilöä (20 %). Talkoisiin osallistuisi 5 henkilöä (19 %). Mielipidettään ei osannut sanoa 2 henkilöä (7 %).

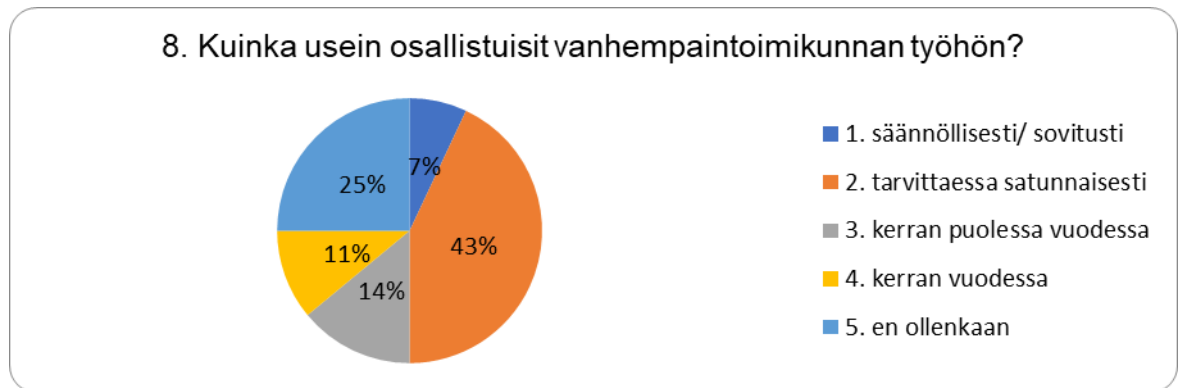
Seitsemäs kysymys liittyi osallisuuteen. Millä tavalla huoltajat osallistuisivat vanhempainoimikunnan järjestämään tapahtumaan?

Kaavio 7. Osallistuminen vanhempainoimikunnan järjestämään tapahtumaan.

Vastaaajista suurin osa eli 12 henkilöä (43 %) osallistuisi perheen kanssa. Lapsen kanssa osallistuisi 9 henkilöä (32 %). Neljä henkilöä (14 %) ei osallistuisi ollenkaan. Yksin osallistuisi 3 henkilöä (11 %).

Viimeinen kysymys selvitti, kuinka usein huoltajat osallistuisivat vanhempainoimikunnan työhön.

Kaavio 8. Kaavio kuvaa aikaa, kuinka usein huoltajat osallistuisivat vanhempainoimikunnan työhön.

Tähän vastauksia kertyi seuraavasti: Tarvittaessa satunnaisesti osallistuisi 12 henkilöä (43 %). Ei osallistuisi ollenkaan 7 henkilöä (25 %). Kerran puolessa vuodessa osallistuisi 4 henkilöä (14 %). Kerran vuodessa osallistuisi 3 henkilöä (11 %). Säännöllisesti/ sovitusti osallistuisi 2 henkilöä (7 %).

Loppuyhteenvedon tulosten perusteella saatiin selville seuraavaa: Jollakin tapaa kiinnostuneita oli 46 % huoltajista heidän ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä. Vuorovaikutuksessa, yhteistyössä, (dialogissa) nousi tärkeimmäksi avoin ja suora keskustelu, jota kannatti 40 %. Jollakin tapaa kiinnostuneita huoltajien osallisuudesta ja vaikuttamisesta vanhempainoimikunnan kautta oli 39 %, mutta 46 % ei ollut kiinnostunut. Huoltajien yhteisöllisyydestä, yhteisestä toiminnasta vanhempainoimikunnan kautta oli jollakin tapaa kiinnostunut 39 %. Vastajista 64 % osallistuisi jollakin tavoin vanhempainoimikunnan toimintaan. Vanhempainoimikunnan järjestämiin tilaisuuksiin osallistuttaisiin mieluiten lasten ja huoltajien yhteisiin tapahtumiin päiväkodilla. Toiseksi eniten vastaajat olivat kiinnostuneita asiantuntijoiden kasvatusluennoista. Vanhempainoimikunnan järjestämään tapahtumaan osallistuisi eri kokoonpanoilla 86 % vastaajista. Eniten osallistuttaisiin perheen kanssa (43 %). Yhteenvedon voi todeta, että 75 % vastaajista osallistuisi jollakin tapaa vanhempainoimikunnan työhön, joista säännöllisesti/ sovitusti osallistuisi 2 vastaajaa.

5 Analyysi ja johtopäätökset

Tutkimuksen tavoite oli selvittää, kuinka kiinnostuneita huoltajat olivat heidän ja henkilöstön välisestä yhteistyöstä, dialogista, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä vanhempainoimikunnan kautta ja mitä huoltajat pitävät tärkeänä vanhempainoimikunnan vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä (dialogissa). Toinen tavoite oli tutkia minkälaisella tavalla, minkälaiseen toimintaan

ja millä kokoonpanolla sekä, kuinka usein huoltajat ovat valmiita osallistumaan vanhempain-toimikuntaan. Tutkimus toi huoltajien äännet kuuluviin. Tutkimus osoitti, että huoltajilla oli kiinnostusta heidän ja henkilöstön väliseen yhteistyöhön, dialogiin ja osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen vanhempain-toimikunnan kautta. Ne nousivat tärkeäksi myös teoriaosuudessa. Huoltajien ja henkilöstön välisen yhteistyön merkitys korostui Kaskelan ja Kekkosen (2006, 41-42) mukaan varsinkin lapsen hoidon alussa tehtävällä kotikäynnillä. Kaukoluoto (2010, 65) näkee yhteiset keskustelut tärkeiksi arvailujen sijaan. Varhaiskasvatuslaki 540/2018 määrää lapsen varhaiskasvatussuunnitelmista. Lain mukaan jokaiselle lapselle on tehtävä henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Sen laatimisessa tulee olla mukana päiväkodin edustaja, lapsi, lapsen vanhempi tai muu huoltaja.

Tutkimus ja teoria osoittivat, että dialogilla on myös tärkeä merkitys. Tutkimuksessa dialogiosassa nousivat esille avoin ja suora keskustelu, yhteisen tavoitteen saavuttaminen, toisen kunnioittaminen ja arvostaminen sekä kuuntelu. Avointa ja suoraa keskustelua painottivat myös Kaskela ym. (2006, 32). Suoraa puhetta kannatti myös Isaacs (2001,170). Hän korosti myös yhteisen tavoitteen saamista (2001, 39-40, 80).

Toisen ihmisen kunnioittaminen ja arvostaminen on Buberin mukaan ehto dialogin syntymiselle, kirjoittaa Hankamäki (2003, 74-75). Myös Suomen perustuslaki 731/1999 turvaa ihmisarvon. Kuuntelua korostivat Raitaranta ja Weissenberg (2023,14). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, 60) korostetaan myös kuuntelua. Vanhempain-toimikunnan kautta tehtävä dialogi vaikuttaa yhteistyöhön ja yhteisöllisyyden muodostumiseen (Suomen Vanhempainliitto 2019, 3/5).

Tutkimus osoitti, että vastaajista oli 39 % kiinnostuneita osallisuudesta ja 46 % ei ollut kiinnostuneita osallisuudesta. Varhaiskasvatuksen perusteissa (2022, 12, 35-38) painotetaan nimenomaan huoltajien konkreettista osallistumista lapsen päiväkotiarkeen. Wongin (2010) mukaan aikuisten osallistuminen lasten projekteihin tukee lapsen kehitystä ja voimaannuttaa lapsen osallisuutta (Virkki 2015, 9).

Tutkimuksen mukaan huoltajat olivat kiinnostuneita myös yhteisöllisyydestä. Sen merkitystä korostivat myös Marjanen (2013, 24) ja Raatikainen ym. (2019, 168). Lashin (2008,38) mukaan lapset vahvistavat yhteisöä neuvotellessaan arvoista, kirjoittivat Marjanen ym. (2013, 32). Sosiaalipedagogiikka korostaa yhteisön merkitystä. Siinä tarvitaan näkemystä riippuvuudesta toisista ihmisistä. Se lisää me-henkeä. (Nivala ym. 2019, 204-207.)

Huoltajat osallistuisivat vanhempain-toimikunnan kautta järjestettyyn toimintaan lasten ja huoltajien yhteisiin tapahtumiin päiväkodilla, asiantuntijoiden luentoihin kasvatuksesta sekä lasten ja huoltajien yhteisiin retkiin ja talkoisiin. Huoltajien ja lasten yhteiset tapahtumat olivat teoriankin mukaan tärkeitä, kuin myös yhteiset retket. Tutkimus osoitti, että yli puolet huoltajista osallistuisi jollakin tapaa yhteiseen toimintaan. Motivaation säilymisen kannalta on

tärkeää huomioida, mikä työtapa kutakin henkilöä motivoi ja kiinnostaa (Luukkala (2022, 182). Huoltajat osallistuisivat vanhempainoimikunnan toimintaan sekä paikan päällä että kotona suunnitellen, kehittären ja konkreettista työtä tehden.

Vanhemmat näkivät tärkeimmäksi osallistua perheen ja lapsen kanssa tapahtumiin. Tutkimuksen mukaan toimintaan oli säännöllisesti ja sovitusti sitoutunut kaksi henkilöä. Tarvittaessa osallistuisi 12 henkilöä. Koska yhdistyksen perustamiseen tarvitaan kolme henkilöä (Yhdistyslaki 503/1989), tämän perusteella voi päätellä, että vanhempainoimikunnan perustamiselle on edellytykset. Kaikki opinnäytetyölle asetetut tavoitteet täyttyivät.

6 Pohdinta

Tässä osiossa pohdin opinnäytetyön eettisyyttä, luotettavuutta ja tutkijan ammatillista kasvua sekä opinnäytetyön jatkokehittämistä. Koko opinnäytetyön ajan olen tehnyt yhteistyötä kyseisen päiväkodin työelämän yhteyshenkilön kanssa. Opinnäytetyön valmistuttua annan työni kyseessä olevaan varhaiskasvatusyksikköön. Samalla tavalla kuin saatetaan esikoululaiset kouluun, toivon huoltajien löytävän toisensa joko vanhempainoimikunnan kautta tai muulla tavoin. Näin heillä olisi vertaistukea toisistaan pitäen huolta myös koko ryhmästä.

6.1 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK 2023) ohjeiden mukaan noudatin tutkimustyössä rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta. Teoriaosuuden kirjoitin omin sanoin. En esittänyt tietoja omina mielipiteinä. Annoin kunnian sille, joka on esittänyt asian ensimmäisenä. Lähdeluetteluun kirjoitin vain ne lähteet, joita käytin tekstissä. Mitään käytettyä lähdettä en jättänyt mainitsematta. (TENK 2023) Lähdeviittaukset ja lähdeluettelon pyrin tekemään Laurean ammattikorkeakoulun ohjeiden mukaisesti (Laurean ammattikorkeakoulu 2023). Kvantitatiivisessa tutkimuksessa luotettavuuden arvioinnissa oli otettava huomioon tutkimuksen tarkoitus, asetelma, otos, analyysi, tulosten esittäminen, eettinen näkökulma ja tutkimuksen relevanssi (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 159-160).

Huoltajien saatekirjeessä kerroin, kuka tutkimuksen tekee ja miksi ja mitä tutkii. Kysymysten ymmärtämisen kannalta selvensin saatekirjeessä vanhempainoimikunnan toimintaa ja laitoin saatekirjeeseen sähköisen linkin Suomen Vanhempainliiton sivustolle, josta vastaaja voi saada lisätietoja. Mainitsin myös, että vastaaminen tapahtuu anonymisti. Kenenkään henkilötietoja kysymyksissä en pyytänyt. Osallistuminen ja ihmisarvoa kunnioittaen mainitsin, että kyselyyn osallistuminen oli vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää koska haluaa. Syytä keskeyttämiseen ei tarvitsisi ilmoittaa. Vastaja ei aiheutunut kustannuksia. (Hirsijärvi ym. 2009, 25 & TENK 2023.)

Tutkimus oli määrällisen eli kvantitatiivinen kyselytutkimus, joka koski koko päiväkodin lasten huoltajia. Kysymysten asettelussa eettinen tavoitteeni oli saada selville huoltajien todelliset mielipiteet. Avoimia kysymyksiä työssä ei ollut, koska kohdejoukko oli suuri ja vastausten analysointi olisi ollut haastavaa. Jos jokainen olisi vastannut omalla tavallaan, miten minun tulkintani olisi ryhmittänyt vastauksia? Lisäksi aika oli rajallinen. Työ toteutettiin varsin lyhyessä ajassa. Kysymykset olivat monivalintakysymyksiä ja jokaisessa kysymyksessä, kysymyksestä riippuen, oli yksi seuraavista vaihtoehdoista: en osaa/en osallistuisi tai en ollenkaan.

Luotettavuutta tutkimuksessa paransi se, että kysymykset olivat kaikille samat. Eri äänenpainot eivät voineet vaikuttaa tuloksiin (Valli 2001,31). Saatekirje ja tutkimuskysymykset lähetin kunnan sisäisellä viestintäkanavalla, mikä lisäsi tutkimuksen luotettavuutta. Saatekirjeessä oli linkki suoraan SurveyPal-järjestelmään, jonka kautta tutkimuskysymyksiin vastattiin 16.10 - 30.10.2023 välisenä aikana. Tutkimuskysymysten vastaukset sain SurveyPal-palvelusta prosentteina, ympyröinä ja pylväsdiagrammeina sähköpostiini. Tutkimustuloksista ja niiden analysoinnista kerroin tulokset, kuten ne tulivat esille. En vääristellyt enkä kaunistellut niitä.

Vastausprosentti oli tutkimuksessani 43 %. Seurasin vastauksien saapumista. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa. Mietin, mikä olisi riittävä vastausprosentti tutkimuksessani, jotta se olisi luotettava. Tulisiko minun jatkaa vastausaikaa? Kysyin asiaa koululta ja sain vastauksen, että tuo vastausprosentti riittää. Luotin ja tyydyin siihen. Seminaariesitelmätilaisuudessa sain palautetta opponentiltani, opettajilta ja työelämän yhteyshenkilöltä työn luotettavuudesta, kun vastausten määrä jäi alle 50 %: a. Tutkimuskohteena olevan kyseisen päiväkodin joidenkin työntekijöiden mukaan vastausprosentti oli riittävä, koska talossa on yhteensä kuusi ryhmää, joista neljässä on myös esikoululaisia. Minäkin oletan, että se vaikutti osaltaan vastausprosentin alhaisuuteen.

6.2 Ammatillinen kasvu

Ammatillinen kasvuni on kehittynyt paljon. En ollut aikaisemmin tehnyt tutkimustyötä. Opinnäytetyö on syventänyt teorian tietoaani. Pyrin saamaan uusinta lähdemateriaalia eri lähteistä. Kun osaa kirjoista jouduin odottamaan, työn tekemisestä tuli pirstaleista. Toisaalta se on kehittänyt pohdiskelutaitoaani ja kasvattanut kärsivällisyyttäni. Opinnäytetyö on lisännyt paljon digitaalisia taitojani. Palautteen saaminen ja antaminen kasvoivat. Ohjaajan, työyhteisön ja muiden tahojen kanssa tehty yhteistyö vahvistivat vuorovaikutustaitojani. Kirjoitin, muutin, lisäsin, pohdin, arvioin, poistin ja taas kirjoitin. Oppimista tapahtui koko prosessin ajan. Oma toimisuus, ajanhallinta ja työn suunnittelutaidot ovat vahvistuneet. Sain ohjaajaltani ja työelämän yhteyshenkilöltä positiivista palautetta, joka innosti jatkamaan opinnäytetyötäni. Huomasin myös, kuinka sisäinen motivaatio kannusti työn loppuunsaattamista, joka lisäsi itsetuottamustani. Yhteistyö on ollut suuri voimavara. Aiheen rajausta on ollut haastavaa. Aika oli rajallinen. Se aiheutti painetta työn loppuvaiheessa. Mutta aihe on ollut minulle tärkeä ja

mieluisen. Työelämän yhteyshenkilö piti työtäni mielenkiintoisena ja ajankohtaisena. Lisäksi tämä työ vahvisti ajatusta, että huoltajat ovat jollakin tapaa kiinnostuneita vanhempaintoimikuntaan osallistumisesta. Työyhteisössä mietitään, miten asiassa edetään.

6.3 Jatkokehittäminen

Sain huoltajien äänet kuuluviin. Kuten tutkimustulokset osoittivat, niin huoltajilla on mielenkiintoa vanhempaintoimikuntaa kohtaan. Dialogissa nousi tärkeimmäksi avoin ja suora keskustelu. Huoltajat ovat valmiita osallistumaan vanhempaintoimikunnan konkreettiseen toimintaan jollakin tavalla. Toimintaan sitoutuneita huoltajia löytyi. Yksi tutkimuksen tarkoitus oli tuottaa uutta tietoa kyseisen päiväkodin lasten huoltajille ja päiväkodin työntekijöille. Minun osaltani työ päättyy tähän. Lähetän tämän opinnäytetyön kyseiselle varhaiskasvatusyksikölle. Toivon, että tulokset innostavat varhaiskasvatuksen henkilöstöä ja huoltajia jatkamaan tästä eteenpäin. Toivon myös, että he lähtisivät perustamaan vanhempaintoimikuntaa ja toiminaan siinä. Kuten tutkimustulokset osoittivat, niin edellytyksiä toiminnan aloittamiselle on. Se hyödyttää myös varhaiskasvatusta.

On ilmennyt, että tässä varhaiskasvatusyksikössä henkilökunta järjestää paljon yhteisiä tapahtumia perheille. Mikäli vanhempaintoimikuntaa ei lähdetä perustamaan, voisiko halukkaita huoltajia ottaa mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Mietin, voisiko yhteisten tilaisuuksien yhteyteen järjestää huoltajille enemmän aikaa keskinäiselle vuorovaikutukselle ja dialogille, kuten teoriaosuudessa kehoitettiin. Ajattelen, että tällainen toiminta tukisi puuttuvaa vanhempaintoimikunnan toimintaa parhaimmillaan. Esimies on ratkaisevassa asemassa, miten asia hoidetaan. Toivon lisäksi, että tehtyä tutkimusta hyödynnettäisiin myös muissa päiväkodeissa. Se hyödyttäisi kaikkia osapuolia. Kaikki opinnäytetyölle annetut tavoitteet täyttyivät. Lähtölaukaus on annettu!

Lähteet

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ahonen, L. 2023. Tiimin voima varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hankamäki, J. 2003. Dialoginen filosofia. Teoria, metodi ja politiikka. Helsinki: Yliopisto University Press.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Isaacs, W. 2001. Dialogi ja yhdessä ajattelemisen taito. Uraauurtava lähestyminen liike-elämän viestintään. Helsinki: Kauppakaari.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2011. Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOYpro Oy.

Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. (toim.) 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus.

Karreinen, L., Halonen, M. & Tennilä, M. (toim.) 2017. 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. 3. painos. Helsinki: Visio.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Oppaita 63. 6. painos. Helsinki: Stakes, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Kaukoluoto, E. 2010. Onko varhaisen tuen päiväkotiki mahdollinen? Tutkimus varhaiskasvatuksen yhteisöllisestä kehittämisestä. Helsinki: Helsingin yliopisto. Käyttätymistieteiden laitos.

- Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola - Pennanen, P. (toim.) 2022. Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. 3. korjattu ja laajennettu painos. Tampere: Vastapaino.
- Leskisenoja, E. 2019. Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Toteuta käytännössä. Jyväskylä: PS- kustannus.
- Loimu, K. 2015. Yhdistyksen ABC. Opas suomalaisen yhdistystoimintaan. 2. painos. Helsinki: Into.
- Luukkala, J. 2022. Luja tahtotila. Mikä meitä motivoi? Helsinki: Duodecim.
- Marjanen, P., Marttila, M. & Varsa, M. (toim.) 2013. Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS- kustannus.
- Mönkkönen, K. 2007. Vuorovaikutus. Dialoginen asiakastyö. Helsinki: Edita.
- Mönkkönen, K. 2018. Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus.
- Nivala, E. & Ryyänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.
- Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) 2005. Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino.
- Raatikainen, E., Rahikka, A., Saarnio, T. & Vepsä, P. 2019. Ammattina sosionomi. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Raitaranta, A., Weissenberg, H. 2023. Alussa on kysymys. Kohti käänteentekeviä keskusteluja. Helsinki: Kirjapaja.
- Valli, R. 2001. Johdanto tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vilka, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS- kustannus.
- Virkki, P. 2015. Varhaiskasvatus toimijuuden ja osallisuuden edistäjänä. Publications of the University of Eastern Finland Dissertations in Education, Humanities, and Theology. No 66. Helsinki: University of Eastern Finland.
- Välke, O. & Miettinen, L. 2013. Yhdistystoimijan opas. Helsinki: Visio.

7 Sähköiset lähteet

Alvarin koulun vanhempaintoimikunta 2018. Viitattu 22.9.2023. <https://peda.net/kuortane/keip/alvarinkoulu/vv/akv/vev12:file/download/964ad444d202e6b53c260b9a05aba5f97d428df4/180918%20Alvarin%20vanhempaintoimikunta%20aloitus.pdf>

Esikoululaki 1040/2014. Viitattu 15.6.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141040>

Koppa 2023, a. Tilastollisesti kuvaava analyysi. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 3.10.2023. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysi-menetelmat/tilastollisesti-kuvaava-analyysi>

Koppa 2023, b. Aineistonhankintamenetelmät. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 3.10.2023. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankintamenetelmat/kyselyt>

Laki varhaiskasvatuksen muuttamisesta 1183/2021. Viitattu 15.6.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20211183>

Laurea-ammattikorkeakoulu 2023. Lähdeviitteet ja lähteiden merkintätavat Laureassa. Viitattu 1.9.2023. <https://www.laurea.fi/globalassets/koulutus/lahdeviitteet-ja-lahteiden-merkintaminen-laureassa.pdf>

OECD. Tilastokeskus - Sosiaalinen pääoma jakautuu epätasaisesti. Viitattu 21.9.2023. https://www.stat.fi/artikkelit/2012/art_2012-12-10_003.html?s=0

Opetushallitus. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Viitattu 7.10.2023. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Opetushallitus 2015. Viitattu 15.6.2023. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>

Opetushallitus 2018. Varhaiskasvatuslaki. Viitattu 15.6.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Palautteenhallintaratkaisut/Surveypal. Viitattu 29.9.2023. <https://surveypal.fi/>

Patentti- ja rekisterihallitus 2022. Viitattu 22.9.2023. <https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/sahkoinenasiointi.html>

Perusopetuslaki 628/1998 Viitattu 10.6.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Perustamisilmoitus. Viitattu 10.8.2023. https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistyksen_perustajalle//yhdistyksen_perustamisilmoitus.html

Prosenttilaskuri - Riihos Oy. 2023. Viitattu 4.11.2023. <https://riihos.fi/prosenttilaskuri/>

Rintala, S. 2023. ”Vanhempainyhteisöillä tärkeä tehtävä”. Pääkirjoitus. Lauttasaari-lehti 24.3.2023, 2. Viitattu.20.9.2023. <https://lauttasaari.fi/uutiset>

Rosengren, P., Törrönen, A. & Iso-Markku, P. 2018. Uudistettu painos. Yhdistystoiminnan avaimet. Viitattu 4.11.2023. Helsinki: Kansan Sivistystyön Liitto ry ja KSL-opintokeskus. <https://www.ksl.fi/uploads/2022/01.PDF>

Suomen perustuslaki 731/1999. Viitattu 15.6.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Suomen Vanhempainliitto 2014a. Vanhempaintoiminta koulussa ja päiväkodissa. Viitattu 4.11.2023. <https://vanhempainliitto.fi/opettajalle/vanhempaintoimintaa-koulussa-paivakodissa/>

Suomen Vanhempainliitto 2014b. 101- ideaa. Ideoita vanhempaintoimintaan. Viitattu 16.8.2023. https://vanhempainliitto.fi/101ideaa_120914

Suomen Vanhempainliitto 2017. Tervetuloa vanhempaintoimikuntaan-esite pdf. Vanhempainliitto.fi. Viitattu 20.10.2023. <https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2018/08/Tervetuloa-vanhempaintoimintaan-esite-2017.pdf>

Suomen Vanhempainliitto 2019a, b,c,d,e. Päiväkotibarometri- kysely. Viitattu 8.8.2023. https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2020/01/PAIVAKOTIBAROMETRI2019_verkko.pdf

Suomen Vanhempainliitto 2019. Strategia_hyväksytyy_liittokokouksessa_16.11.2019-3. Viitattu 20.10.2023. [https://vanhempainliitto.fi/vanhempainliiton-toiminta/toiminnan-suunta-
viivat/](https://vanhempainliitto.fi/vanhempainliiton-toiminta/toiminnan-suunta-
viivat/)

Suomen Vanhempainliitto 2020a. Päiväkotia alkaa. Tervetuloa. Opas varhaiskasvatukseen siirtyvän lapsen vanhemmille. Viitattu 16.8.2023. <https://vanhempainliitto.fi/vanhempaintoimijoille/paivakoti-alkaa-tervetuloa/>

9 Liitteet

Liite 1: Saatekirje ja kyselylomake huoltajille.....**Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

Saatekirje huoltajille!

Olen Hannele Mäkitalo. Opiskelen varhaiskasvatuksen sosionomin osaajakoulutusta Laurean avoimessa ammattikorkeakoulussa. Opintoihin sisältyy opinnäytetyön tekeminen. Opinnäytetyöni aiheena on: Lähtölaukaus Vanhempaintoimikuntaan!

Vanhempaintoimikunnalla tarkoitetaan päiväkodin lasten huoltajista koostuvaa ryhmää. Se on tärkeä osa kodin ja päiväkodin välisessä yhteistyössä. Vanhempaintoimikunta tekee arvokasta työtä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen hyväksi. Siinä pääsee mukaan vaikuttamaan ja kehittämään varhaiskasvatustoimintaa ja osallistumaan lapsen päiväkotiarkeen. Päätäntövaltaa ei ole, mutta oman äänen ja toiveen esille tuominen on mahdollista. Toiminta on palkatonta ja vapaaehtoista. Vanhempaintoiminnassa on mahdollisuus yhdistää huoltajien voimavarat yhteisen asian hyväksi. Toiminta mahdollistaa verkostoitumisen ja siinä saa vertaistukea omaan vanhemmuuteen. Vanhempaintoimikunta on rekisteröimätön ryhmä ja toiminta on vapaaehtoista. (Suomen Vanhempainliitto 2020. <https://vanhempainliitto.fi/varhaiskasvatus>)

Tutkin, oletteko kiinnostuneita perustamaan Vanhempaintoimikuntaa ja tulemaan mukaan sen toimintaan

Ohjaajani toimii Laurean ammattikorkeakoulun opettaja. Tutkimusluvan olen saanut kunnalta. Osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää kertomatta syytä. Kysely vastaaminen ei aiheuta teille kustannuksia. Kyselyyn vastataan anonyyminä. Näin kenenkään henkilöllisyys ei tule julki. Kyselyyn vastaaminen vie n. 10 min. Kukin perhe saa vastata vain yhden kerran. Tästä saan kattavan otannan.

Aineistoa käsitellään vain tämän tutkimisen tekemiseen ja se hävitetään työn valmistuttua. Työn on tarkoitus valmistua 2023 vuoden loppuun mennessä. Loppuraportti julkaistaan Theseus.fi-sivustolla.

Vastaamalla pääset tästä sähköisestä linkistä: [SurveyPal- sähköinen kyselyohjelma](#)

Vastausaika on: 2 vk viikkoa

Lisätietoja voi kysyä minulta.

Mielipiteenne on tärkeä tutkimuksen onnistumisen ja luotettavuuden kannalta.

Lämmin kiitos vastauksestanne! Hannele Mäkitalo

10 Kyselytutkimuslomake.

LÄHTÖLAUKAUS VANHEMPAINTOIMIKUNTAAN.

Ympyröi VAIN YKSI VAIHTOEHTO (POIKKEUS KYSYMYKSET 2 JA 6) jokaisesta kysymyskohdasta!

Samasta taloudesta vain yksi vastaus.

1. Kuinka kiinnostunut olet hoitajien ja päiväkodin välisestä yhteistyöstä vanhempaintoimikunnan kautta?

1. erittäin kiinnostunut
2. kiinnostunut
3. melko kiinnostunut
4. en pidä kiinnostavana
5. en osaa sanoa

2. Mitä pidät tärkeänä vanhempaintoimikunnan vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä (dialogissa)? (tähän saa valita useamman vaihtoehdon)

1. avointa ja suoraa keskustelua
2. toisen kunnioittamista ja arvostamista
3. kuuntelua
4. yhteisen tavoitteen hakemista
5. en osaa sanoa

3. Kuinka kiinnostunut olet hoitajien osallisuudesta/ vaikuttamisesta vanhempaintoimikunnan kautta?

1. kiinnostunut
2. melko kiinnostunut
3. en ole kiinnostunut
4. en osaa sanoa

4. Kuinka kiinnostunut olet hoitajien yhteisöllisyydestä/ yhteisestä toiminnasta vanhempaintoimikunnan kautta?

1. kiinnostunut
2. melko kiinnostunut
3. en ole kiinnostunut
4. en osaa sanoa

5. Minkälaisella tavalla osallistuisit vanhempainoimikunnan toimintaan?

1. paikan päällä keskustellen/suunnitellen /kehittäen
2. paikan päällä/ konkreettista työtä tehden
3. kotona/ suunnitellen/ kehittäen/ konkreettista työtä tehden (esim. leipominen)
4. vain osallistumalla tilaisuuksiin
5. en osaa sanoa

6. Minkälaiseen vanhempainoimikunnan järjestämään tilaisuuteen osallistuisit? (tähän saa valita useamman vaihtoehdon)

1. asiantuntijoiden luennot kasvatuksesta
2. lasten ja huoltajien yhteiset tapahtumat päiväkodilla
3. lasten, huoltajien ja henkilöstön yhteiset retket
4. talkoot
6. en osaa sanoa

7. Osallistuisitko vanhempainoimikunnan järjestämään tapahtumaan?

1. kyllä, lapsen kanssa
2. kyllä, yksin
3. kyllä, perheenä
4. en osallistuisi ollenkaan

8. Kuinka usein osallistuisit vanhempainoimikunnan työhön?

1. säännöllisesti/ sovitusti
2. tarvittaessa satunnaisesti
3. kerran puolessa vuodessa
4. kerran vuodessa
5. en ollenkaan